

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto skupaj naprej . . . K 50—	celo leto naprej . . . K 55—
pol leta 25—	za Ameriko in vse druge dežele:
četrt leta 13—	celo leto naprej . . . K 60—
na mesec 4:50	

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakica.
Upravništvo (spodaj, dvorišče levo). Knaflova ulica št. 5, telefon št. 85.

Izhaja vsak dan zvečer izvenšči oddelke in razpisnike.

Inserati se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok, ter 34 mm širok prostor: enkrat po 12 vln, dvakrat po 11 vln, trikrat po 10 v. Poslano (enak prostor) 30 vln, parte in zahvale (enak prostor) 20 vln. Pri večjih insercijskih dogovorih.

Novi naročniki naj pošljejo naročila vedno po nakazilu. Na samo pisemne naročbe brez poslatve denarja se ne moremo nikakor ozirati.
„Narodna tiskarna“ telefona št. 88.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej K 48—	četrt leta 12—
pol leta 24—	na mesec 4—

Pasa nezna številka velja 30 vinarjev.

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Tiskalstvo: Knaflova ulica št. 5 (v I. nadst. levo), telefon št. 34

Načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec o položaju.

Ljubljana, 8. sept.

Načelnik Jugoslovanskega kluba poslanec dr. Korošec se je mudil pretekli teden na Dunaju, kjer je konferiral z ministrskim predsednikom baronom Hussarekom o položaju. Z ozirom na vesti o predstojajočih odločitvah korakih dunajske vlade glede ureditve narodnostnega problema, osobito jugoslovanskega vprašanja, so zastopniki ljubljanskih narodnih dnevnikov posetili načelnika Jugoslovanskega kluba, da se informirajo, kako sodi on kot voditelj naše parlamentarne delegacije o sedanjem političnem položaju.

Razvil se je vlezanim razgovor, iz katerega smo pooblaščenim objaviti sledeče podrobnosti.

Na vprašanje, ali mu je kaj znano o nekakšnih pogajanjih o ustanovitvi reformi in o namerah vlade glede bodočih pogajanj, je g. načelnik izjavil:

»O kakih zaupnih pogajanjih glede ustavne reforme mi ni nič znanega, zlasti ne, da bi se kakšnih razgovorov udeleževal kak Jugoslovani. V imenu Jugoslovancev v Cislitvaniji imata govoriti edino Jugoslovanski klub in Narodni svet, ki bosta seveda morala, dokler ne nastopi zagrebški osrednji Narodni odbor, pri vseh odločitvah korakov poprej iskati stika in sporazuma s hrvatskimi in srbskimi strankami onkraj Kolpe. Ni mam nobenih obvestil, da se vlada namerava že v najbližnjem času resno pogovarjati z nami o jugoslovanskem vprašanju ali sploh o reformi sedanje države. Vlada pač ni tako naivna, da bi mislila o naših narodnih zastopnikih, da bodo le-ti v času, ko jim kaže vlada svoje sovraštvo s persekucijami in izživljanji, kakoršna n. pr. je bila stotnja s strelnimi stroji v St. Janžu, v času, ko jim onemogoča svobodni stik z ljudstvom na shodih, sedli z njo za mizo in se pogajali! Sprejemanje govornikov in pogajanje. Če se preganjanja ukinejo in če nas potem vlada povabi na pogajanja, bomo postopali sporazumno z našimi političnimi zavezniki Čehi in Poljaki. V Ljubljani proklamirana trozveza ni nobena fraza, temveč polna resnica. Sicer pa dvomimo upravičeno, da vlada pri znani dispoziciji nemških politikov v resnici misli na resna pogajanja; gre ji le »ut aliquid fecisse videatur«. Če se v naprej ne izjavijo merodajne nemške in madžarske stranke, da stoji za vladnim načrtom, je itak

vladna ponudba v zraku in pade z vsako vlado v nič.

Na vprašanje, ali je potemtakem sploh mogoča poravnava z Nemci in Madžari, odgovarja gospod načelnik:

»Gotovo je mogoča, kakor hitro pride ta dva naroda tako daleč in se moralno pospeta tako visoko, da vsem narodom in tudi nam Jugoslovonom priznata pravice samoodločbe. Potem je pride do dogovora glede vprašanj, ki potrebujejo sporazumne rešitve. Sedajni merodajni nemški politiki odklanjajo v parlamentu in na Volkstagih vsako spravo z Jugoslovani. Prepričani pa smo, da to ni izraz širokih plasti nemškega ljudstva, ki pravzaprav nima nobenega upravičenega povoda, da goji nasprotstvo proti nam. Mnenje, da hočemo z ustanovitvijo jugoslovanske države zapreti nemški produkciji in trgovini pot do Adrije, je čisto napačno. Nasprotno je res, da je v našem lastnem interesu, da gojimo prijateljske gospodarske odnose in omogočimo sosedom čim lažji in neovirani prevoz v naša pristanišča. Malenkostne enklave nemškega elementa se bodo v manjšinskih pravicah isto tako s pogodkami in sicer na temelju recipročne varovalne. — Nič drugače ni z Madžari. Ne maramo ničesar vzeti, kar je res madžarskega. Respektirati hočemo državno samostojnost madžarskega narodnega ozemlja, z Madžari hočemo ostati v dobrih gospodarskih odnosih, zlasti pa jim hočemo braniti prevoza do morja preko našega državnega ozemlja. Nočemo sovraštva z madžarskim ljudstvom, dasi nam je, v vojni naščuvano od svojih gospodarjev, storilo obilo zla. Naše nasprotstvo velja le madžarski oligarhiji in birokraciji, ki tudi lastni narod tlačijo in noče niti njemu dati demokratične državne uredbe. Mnenja smo, da bo madžarski narod, ko se otrese sedanjega vodstva in ko pride sam do čiste in svobodne besede, uvidel, da je najpametnejše, da se odreče nadvladi nad sosednimi narodnostmi in v lastnem življenjskem interesu potem poišče zveze z Jugoslovani, Čehi in Poljaki.

Gospod načelnik je končno zatrjeval, da se ves naš narod in narodno zastopstvo dobro zavedata, da je treba samovztrajati in brez ozira na grožnje in prazne obljube ostati na začetni poti, po kateri prej ali slej pridemo do končnega ideala.

jutri skupno posvetovanje, na katerem bodo določili, kako jim je postopati. Prevladuje mnenje, da bo slovanska opozicija stala mirno ob strani ter opazovala, kaj store Nemci in njihovi zavezniki.

Jutri se vrši tudi seja predsedništva Češkega Svaza, katere se udeležijo zastopniki poljske opozicije in Jugoslovanskega kluba. Poslanec Korošec je sicer zadržan in ne pride na Dunaj, zastopal pa ga bo eden izmed navzočih jugoslovanskih poslancev. Sklepi te konference bodo merodajni za taktiko slovanske opozicije v bližnjem času.

V nemških parlamentarnih krogih vlada velika nervoznost radi Poljskega kluba, ki nikakor neče prevzeti obveznosti, da se bo z Nemci boril proti Čehom in Jugoslovonom. Včeraj so se širile vesti, da bo poljedelski minister grof Silva - Tarouca odstopil. Zdi se, da so povzročitelji teh vesti nemški radikali, ki smatrajo ministra Silvo-Tarouca za opasnega federalista.

O položaju v finančnem odseku se nam je izjavil slovanski politik tako-le: Nemški krogi računajo celo že z možnostjo, da bo jutrišnja seja finančnega odseka obenem prva in zadnja, ker se vladne stranke nočejo izpostaviti nevarnosti, da jih opozicija pregasuje. Hussarek namreč kljub svojim večnim pogajanjem in kljub izigravanju ustavne reforme še vedno nima večine ne zase, ne za »državne potrebine«, kakor označuje nove davčne zakone. Računati more dosedaj samo na nemške nacionalce, katere je kupil s češkimi odredbami, krščanske socialce, del Poljakov in nekatere manjše skupine. Jugoslovani in Čehi odpadajo že a priori iz vsake kalkulacije. Ukrajinci ne morejo podpirati kabineta, ki se hoče opirati na Poljake, in socialni demokratje bodo morali ostati v opoziciji že z ozirom na mase svojih volilcev.

Stranke brezpogojne opozicije in vladne stranke so približno enakomerne. Ker pa je treba računati, da jih bo izmed »omahljivcev« glasovalo za vlado le malo in da odpovedujejo zvestobo baronu Hussareku celo nekateri nemški nacionalci, je skoraj gotovo, da bo vlada s svojimi predlogi podlegla. Tudi upanje vladnih krogov, da se bo dalo po stari avstrijski navadi še v zadnjem hipu kaj zbrantati in da bo mogoče s posameznimi predlogami prodrati z ad hoc sestavljeno večino, je zelo, zelo piškavo.

Imenovanje dr. Spitzmüllera za skupnega finančnega ministra je napravilo v slovanskih parlamentarnih krogih najslabši vtis. Na obeh vodilnih skupnih uradih sta sedaj združena odločni Madžar (grof Burian) in eksponent nemško-radikalnega velekapitla Spitzmüller, kar povzroča več, nego vse govorice o Hussarekovih ustavnih skrivnostih.

V splošnem vlada v parlamentu soglasna sodba: Jesenska državnozborna kampanja se pričinja pod slabimi avspicijami.

Baron Spitzmüller skupni finančni minister.

Dunaj, 8. septembra. Baron Spitzmüller je bil imenovan za skupnega finančnega ministra. Tozadevna cesarjeva lastnoročna pisma izidejo jutri v uradni »Wiener Ztg«.

Z baronom Spitzmüllerjem je postavljen na čelo skupnega finančnega ministrstva in imenovan za vrhovnega upravitelja Bosne in Hercegovine eden najglavnejših predstavitev nemškega ekspanzivnega velekapitla in nemško-radikalne politične misli. Baron Spitzmüller je kot avstrijski finančni minister pripadal oni vsenemški zari, ki je delovala z vsemi sredstvi na to, da se v državi nasilnim potom uveljavijo znani »belangi«. Dr. Spitzmüller je goreč pristaš ideje, da si moreta in morata Nemec in Madžar še danes s primerno razdelitvijo oblasti ohraniti nadvlado v monarhiji. Tem pomembnejše je njegovo imenovanje za vrhovnega upravitelja Bosne in Hercegovine. S Spitzmüllerjem imenovanjem je izročeno vrhovno vodstvo skupne politike monarhije madžarskemu in nemškemu ekspanzivizmu, podan je nov dokaz, kako razumevata Dunaj in Budimpešta tok velikega časa.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

Tujina o Jugoslovanih.

Nekolikokrat smo že konstatirali, kako v zadnjih časih tujina obrača interes na narode, o katerih je doslej dobivala informacije samo potom dunajskih židovskih listov in žurnalstov. Kakšne so bile te informacije, vsak lahko pomisli, in z veseljem bere nove objektivne vesti. Nedavno je bilo omenjeno; da je nemški socialist H. Wende, l. znan že prej kot poznavalec jugoslovanskih in balkanskih vprašanj, informiral Nemce v berlinski »Neue Rundschau« o sedanjem stanju jugoslovanskega vprašanja. Danski umetniški teden »Leterarne Tidende« prinaša v svoji avgustovski številki simpatičen, toplo pisan informativni članek o Jugoslovanih z nekoliko slikami. O tem članku bomo še pisali, sedaj omenjamo le, da razen o jugoslovanskih umetnikih Meštroviću i. dr., govori tudi o pesnikih: Vojnoviću, Dučiću, Coroviću, katerih slike tudi prinaša. — Holanec G. Smits, dolgoletni belgajski dopisnik najuglednejših holandskih listov, kateri je živel del časa v Beogradu in pozna vse jugoslovanske dežele, je izdal knjigo »Yougo - Slavia«. Piše o Srbih in Jugoslovanih z veliko simpatijo, in meni, da bo kmalu vstala iz razvalin starih narodov in starega nasilja svobodna Jugoslavija, močna po svoji kulturi in morali. Ta država bo postala takoj velika sila na jugoztoku Evrope in bo obvladovala oni del jadranskega obrežja, kateri Jugoslovonom po naravi pripada. Gotovo se bo moralo rešiti črnogorsko vprašanje in tudi razmerje jugoslovanske - italijanske; ali bodo Jugoslovani z Italijani ali proti njim, je odvisno popolnoma le od Italijanov. Italijansko-jugoslovanski odnos je posvečen cel del knjige, in to najinteresnejši del. V tem delu se tudi največ govori o Slovincih. Vsi nizozemski listi pišejo o novi knjigi časnika Smitsa in objavljajo njegova dela dolge izvečke.

Koroške razmere.

(Izvirni dopis »Slov. Narodu«.)

(Dalje.)

Da smo to nemško in nemčursko učiteljstvo prav označili za špiceline, kažejo deloma že znani slučaji Schiestl, Oberweger in Graser. Prva dva še v volaški službi nista opustila svojega šovinizma. Kako preganjata slovenske otroke, o tem se bavijo že druge sebe. Učitelj Graser (ko je dobival slovenskega podpora, je bil še Gražar), je svojega kolega slovenskega učitelja Jekla ob njegovi vojaškoslužbeni odsotnosti hotel spraviti v veleizdajalski seznam s tem, da je naznanil na vlado, da ima omenjeni učitelj »ein Vergnügungshaus voll schlimmer kranischer Biene«. Učitelj Jekel je predsednik slovenskega čebelarstva društva. Nemškutarjem so menda še kranjske čebele trn v peti. Uboge nedolžne živali!

Graser je nekak slikarski diletant in je izdelal v začetku vojne neko sliko za nazorni nauk, katere kaže, kako jih dobi velikanski Rus po r... od nemškega vojaka. Kakšno uteho najde umetniški duh v taki sliki, ne morem dognati, a da za estetično vzgojo ni tako fanatiziranje sovraštva do tujih narodov, uvidi vsakdo. Ko je učitelj dovršeno sliko kazal v navzočnosti župnika v šoli, se je ta zgražal nad takimi vzgojnimi sredstvom. Graser ga je takoj ovadil na okrajno glavarstvo v Velikovu radi veleizdaje.

V vojnem času se je dogajalo, da so nemškutarski učitelji prebijali celih občin naznanjali kot neprijateljsko. Tako mislijo služiti nemškemu »Drangu«, a služijo nemoralni, laži, hinavstvu in barbarstvu. V tem oziru jim prednjačijo šolski nadzorniki gor do deželnega šolskega nadzornika, ki ima organiziran cel policijski zistem. Okrajni šolski nadzorniki, ki so zlezli na svoja mesta ne vsled zmnožnosti, ampak potom Volksrata, so pa navadni policaji. Sloveški učitelji ima največjevalne stališče, ko sme služiti svojem jeziku v treh učnih urah na teden. Dokazano je, da nemškutarski učitelji kljub temu, da sploh malo-kečaj ali nič ne poučuje slovensko, dobi boljši red iz slovenščine kakor Slovelec, ki se v resnici potruji v narodnem jeziku. Če potem kompetirata na višje organizirano utraktivno šolo, ima seveda prvi prednost. Kaj delajo okrajni nadzorniki še poleg tega, so pokazale številne interpelacije. Da je bilo možno tekom zadnjih 20 let fanatizirati nemško

uradništvo do skrajnih mej, je največja zasluga šole, kateri obrača Volksrat svojo posebno pozornost. V koroških šolah se goji samo duh nemškega šovinizma od srednje šole pa doli do zadnje ljudskošolskega razreda. Ta duh se vleče kot rudeča pega pri vzgoji dijaštva. Najvišjo kulturno stopnjo doseže tisti, ki se je nalezal potenciranega nemškega šovinizma. Kdor je imel priliko poslušati nemške profesorje Korošce, včasoma od daleka ni zmogla svoji nalogi in ob priliki zrelostnih izpitov se je marsikaterikrat pokazala glupost nemškega profesorstva v vsem sijaju.

Ti nemški profesorji so anektirali za nemški narod vso koroško zgodovino. Tako niti ne priznajo rabe slovenskega jezika pri ustoličenju koroških vojvod do Ernesta Zelenega. Na tozadevno vprašanje nam je popolnoma resno pripovedoval profesor zgodovine, da se je vršilo vse v nemškem jeziku, ker so Slovinci še le po Trubarju dobili svoj jezik. Vprašal sem na to, če so Slovinci torej na Trubarja morali čakati, da jih je naučil govoriti, a profesor je flegmatično pomignil z ramo in molčal, češ: kar sem povedal, je tako in nič drugače!! Neki drugi profesor mi je označil Prešerna, tega največjega Slovence, za prijatelja Nemcev, da, za nemškutarja, češ da je pesnil tudi nemško.

V celovškem muzeju je shranjen z nemškimi črki tiskan slovenski očenaz iz 16. stoletja. Pripomba poleg pripoveduje najbolj kulturnemu narodu na svetu, da je to edini slovenski spis iz srednjega veka! Ta bilježka je potrebna za Nemce in dela vso čast nemškim znanstvenikom.

Anektirali so zase Ahaclia in Močnika kot svoja rojaka. Ti ljudje v svoji abnormalnosti si niti misliti ne morejo kakšnega slovenskega znanstvenika.

Zastrupljen sistem, zastrupljeni vzgojitelji in mladina, to so grehi, ki vpijejo po odrešenju in ne po nemškem prijateljstvu. Kar dosega Nemci s pomočjo svoje hegemonije, ni delo močnih kulturnoslovcev, ampak stavba nizkih instinktov, ki uničujejo že desetletja slovensko mladino, slovensko ljudstvo. Vedno in vedno ponavljajoče besede »den Brüdem im bedrohten Land« so postale za en del evangelijske resnice, ki jo s tem večji silo oznanjujejo, čim nižji so v duševni omilki, čim večje se jim ponudi plačilo Volksrata. Noben Nemec, kmet, obrtnik ali delavec se ne počuti med Slovinci ogroženega. Samo uradni-potnica ne more izhajati: njega slovensko ljudstvo ne mara, za to, ker ne čista gluposti in oholosti te specije človeštva. Nobena kuga ni napravila toli škode na našem narodnem telesu v vseh panogah, kakor ti Volksratovi.

Vsiljuje se nam vprašanje, ali imajo Nemci pravico terjati oni del zemlje, kjer prebiva koroški Slovelec? Ali se smejo sklicevati na kulturne uspehe, na pomembne kraje? Odgovor je enostaven in odločen »ne!«. Nimajo pravice! Kar so dosegli, so dosegli samo s pomočjo nadvlade, ki ni nikak naravna pravica; so dosegli vse potom nepostavnosti, kajti niti enega naravnega in državnega zakona ni, ki bi ga ne bili nešteto krat prelomili.

Posestnik slovenskega Korotana je slovenski narod, je Jugoslovani in njemu naj zopet pripade sveta koroška zemlja, vroča od stoletnega boja. To pravico moramo terjati, ker doba našega hlapčevstva je minula.

Za resnico.

Organ soc. dem. stranke »Napreč« je priobčil dne 28. avgusta t. l. uvodnik: »Kako se poroča v Slovenskem Narodu«, v katerem zatrjuje, da sem v poročilu: Fuzija čeških delavskih strank, (o zedinjenju organizacije čeških železničarjev soc. dem. in nar. soc.) resnico »farbale«, in dajal slovenski javnosti »povsem zmotne informacije«. Dalje na navaja »Napreč« še konstatiranje »Domovine«, in pravi, da take informacije so škandal. Podpisani je »Verus«.

V svojem članku, proti kateremu se je »Napreč« obrnil, ne navajam nič drugega kot to, kar so referirali vsi češki časniki, ter sem svoj referat izdelal po referatih časnikov socialno-demokratskih smeri Haberman - Modraček. »Pravo Lido« ni bilo meni merodajno, ker ono ni referiralo objektivno o zedinjenju strokovnih organizacij železničarjev. Habermanova »Nova Doba« pisala je v obširnem referatu 21. avgusta pod titulom: Odločeno. Zedinjenje (torej ne pristop v soc. dem. organizaciji) »Zvezek« z »Jednoto« izvršeno. Potem ko je navedla resolucijo (sosi točk

Iz državnega zbora.

Dunaj, 9. septembra. Jutri se vrši prva seja finančnega odseka, ki bo razpravljala o novih davkih. O delovanju odseka se širijo pesimistična naziranja, ker niti nemške stranke niso posebno vnete za nove davke. Ali bo mogoč odsek razpravljati ali ne, bo odvisno od vneme, s katero bodo Nemci skrbeli za njega sklepčnost.

Slovanska opozicija bo postopala povsem enotno. V to svrhu imajo jugoslovanski češki in poljski opozicijski poslanci, ki so člani finančnega odseka,

»dodatki« pa piše »Nova Dob« do-
slovno: »Po naznanilu predsednika,
da je sklep soglasno sprejet, dobilo
je zborovanje svečanostno obliko;
po prostrani dvorani hotela »na
Knjižnici« se je razlagala na-
rodna himna »Kde domov muje«; ta mo-
ment prav zgodovinski, razpalil je
(rozehval) tudi najtrdnije, in v obeh
umogih naših starih, dobrih delavcev
so zaigrale solze. Po končanem petju
jel je govoriti državni poslanec sodrug
Bechyně, ki je odločno izjavil, da
so to bile politične centrale,
katere so doslej stale proti
zedinjenju (torej ne pristopu naš. soc.
organizacije v soc. glem. organizaciji)
našemu, in je z veseljem konstatiral, da
so odločili delegati sami, torej samo
članstvo, brez vpliva svojih vodilnih
čimteljev, kar dokazuje zrelost in pre-
udarnost našega članstva. S tem skle-
pom je izpolnjena dolga zojena želja
članov obeh najmočnejših organizacij
železniških, katerima je za temelj po-
stavljen razredni, mednarodni socializ-
em... Tu, v referatu, ki ga je obja-
vil organ posl. Habermanna, torej ni go-
vorila o »fuziji« v soc. dem. stranko, ka-
kor pravi »Naprejek«, ampak o zedinje-
nju, kakor sem napisal, in sicer o zedi-
njenju proti volji soc. dem. generalov
in feldvehov iz »Prava Lidu«.

Ako bi hotel vrniti »Naprejek« šilo
za ognilo, bi napisal, da Verus laže;
konstatiram le, da Verus v »Naprejeku«
predlaga slovenski javnosti, prebravani,
pomotni in nepopolni referat »Pra-
va Lidu« in ima drzno čelo mo-
jektivni referat označevati za ne-
resničen. Časi so minili, ko je »Pravo
Lidu« bilo Talmud čeških soc. demo-
kratov; če hočem slovensko javnost
objektivno informirati, moram iskati
resnico ne sicer v »buržoaznih« časnih-
kih, po nomenklaturi »Naprejek«, ampak
pri poštenih Čehih.

Čast je za mene, da sem poročeval-
ec lista, kakršen je »Slovenski Narod«,
in smatral bi zato za neodpusten greh,
da le besedico lažem, tendenciozno
barvam, ali sploh poročam kaj drugega
kot suho, objektivno resnico. Na resni-
ci in strogi objektivnosti, popolni od-
kritostnosti je in mora biti naše vza-
jemno delovanje; in žal mi je, da se je
našel slovenski list, ki na tako diskva-
lificirani način tendenciozno, mene in
moje delovanje sramoti, samo zato, ker
gre razvoji drugače, kot bi on že-
lel. Ne morem za to, da dejstva niso po
volji gospodu Verusu, tudi ne za to, da
Verus isče resnico v »Pravu Lidu«.
Tudi me ne more tako zasramovanje
razžaliti, ker vem, da kakor vedno, tu-
di v tem slučaju dejstva in razvoji do-
kazujejo mojo objektivnost.

V Pragi, 6. septembra 1918.

Jan Hajšman.

Učiteljska aprovizacija.

Skupina učiteljev, ki svojega pred-
loga ni mogla staviti na učiteljskem
zborovanju, ker je bilo prepovedano,
nam piše:

Blizu se novo šolsko leto. Le še
nekotiko dni imamo počitnice. Kmalu
bo treba zopet nastopiti trdopolno
službo. Toda, kako moremo delati lač-
ni?! Vprašanje aprovizacije je za naš
stan sedaj največje važnosti in mora se
rešiti, drugače ni mogoče dalje.

V pomankanju in bedi ni nikakor
možno izvrševati poklice in tudi ne more
tega zahtevati nihče. To ne velja samo
za nas učitelje na Kranjskem, ki smo
kot ljudje v preskrbi glede hrane zad-
ni, temveč tudi za vsa živa bitja. Brez
hrane se ne da živeti, — kaj še delati!

Vršila so se že razna posvetovanja
in sestanki v svrhu izboljšanja apro-
vizacije. Poizkusilo se je to in ono. Toda
vse zaman, pomankanje živila je dobi-
valo vedno večji obseg. Z dvema ali
tremi kilogrami moke, ki se dobe od
aprovizacije na mesec, ne more živeti
noben učitelj. Delavci so v tem oziru
mnogo na boljšem. Ti grede lahko de-
lat za hrano in za plačo, ki je go-
tovo najmanj trikrat večja kakor naša,
mi tega ne moremo. Čevljarji poprav-
ljajo obutev pod pogojem, če se jim
plača z živili. Trgovci zamenjujejo svo-
je blago za živež in tako se žive vsi ti
stanovi primeroma prav lahko. Kaj je
pa z nami? Mi blaga za zamenjo z živili
nimamo in tudi hrane nam ne kuha za
naše delo nobena gospodinja. Le delav-
ci na polju so s tem oblagodari.

Ker nam niso nihče pomagali, po-
magajmo si sami. Ustvarimo si sami
aprovizacijo! Zahtevamo to od vlade,
zakaj le - ta nam more priskočiti na
pomoč v teh nad vse kritičnih časih.
Vsi prebivalci enega šolskega okoliša,
ki združijo že tako šolo, naj skrbje se-
daj tudi za učiteljevo hrano. V ta na-
men naj tamošnji občinski odbor dolo-
či v svoji seji kakega občinskega od-
bornika ali tudi drugega zaupnega mo-
ža, ki prevzame aprovizacijo za učitel-
je. Nato naj občinski odbor sam se-
stavi seznamek vseh v tistem kraju se
nahajajočih živila za eno osebo, recimo
za mesec dni. Tedaj se navede množi-
na ali količina moke, masti, mleka, fi-
žola, krompirja itd. za ves mesec. Tako
imamo aprovizacijo utemeljeno. Vse je
jako enostavno in priprosto in ljudje
bodo radi dajali zahtevana živila že
zato: 1. ker bodo vedeli in umeli, da
učitelj sam nič ne pridela, od nikoder
drugod nič ne dobi ter si tudi ne more
nikjer nič kupiti, in 2. da brez hrane ni
mogoče živeti. Zelo ugoden je ta način
aprovizacije tudi vsled tega, ker ves
šolski okoliš preživi eno osebo gotovo
z največjo lahkoto. Vsak da le prav
malo in vendar učiteljski gnetni polo-
žaj je rešen, prosjačenje z nahrbtniki
izgine...

To, kar mi tukaj zahtevamo, je nad
vse pravilno in prav lahko izvedljivo.
Ako dajo kmetje metrske stote žita
vojni aprovizaciji, tedaj bodo tudi la-
hko dali par žlic moke za nas in naše
otroke.

Dragi tovariši in tovarišice, je že
skoro prepozno, toda požurite se, da
vsaj to rešimo, kar se da!

Vaš učiteljevec.

Nemška armada na novi obrambni črti.

Konec nemškega umikanja?

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berolin, 7. septembra. (Kor. urad.)
Zapadno bojišče. Armadna sku-
pina g. Rupperta in go. v. Böhma. Se-
verozapadno od Langhemarca so vjele
bavarske čete pri krajevem sunku več
sto mož. Južno od Ypresa smo zavrnili
več napadov Angležev. Na bojni front
so se razvili silni infanterijski boji
v predpolju naših pozicij. Naše poslednje
čete so prisilile sovražnika na črti Fins-
Liermont-Langavesnes, da se je raz-
vil k novim napadom. Naši bojni letalci
so napadli sovražne kolone pri prehodu
preko Somme pri Briju in St. Christu
z uspehom. Ob Sommi in Oisi je sledil
sovražnik preko Hama in Chaunya ter
je stal zvečer v boju z našimi posled-
njimi četami ob črti Aubigny-Villequier
au Mont, Med Oiso in Aisno živahni boji
v predpolju. Na obeh straneh Vauxaillo-
nem smo zavrnili močnejše sovražne na-
pade. — Skupina nemškega cesarjeviča.
Vzhodno od Vaillyja stojimo ob Aisni v
bojem stiku s sovražnikom. Na višinah
severovzhodno od Fismesa smo zavrnili
nove napade Amerikancev. — v. L.

Berolin, 8. septembra. (Kor. urad.)
Zapadno bojišče. Infanterijski od-
delki so pripeljali iz belgijskih črt vzhod-
no od Merckema vije. Severno od Ar-
mentieresa smo zavrnili nove angleške
napade. Sovražnik je skušal včeraj na
cesti Peronne - Cambrai z močnejšimi
silami priti do naših pozicij. Na bojni
fronti stojimo povsod v naših novih
pozicijah. Na cesti Peronne - Cambrai so naše poslednje
čete ustavile sovražnika ter ga prisilile
k boju, umaknile so se, bojujoč se pred
premočnim sovražnikom ter zvečer za-
vrnile zapadno od črte Gouzeourt-
Epehy-Templeux močne napade. Na
obeh straneh Somme je sledil sovražnik
tudi včeraj le obotavljajoč se. Mi smo z
njim v bojem stiku na črti Vermand-
St. Simon in na kanalu. Severno od Ai-
lette se je artiljerijski boj ojačil. Zapadno
od Premontre-Brancorta so se ponesre-
čili močni sovražni delni napadi. Južno
od Premontre-Brancorta so se ponesre-
čili črt vzhodno od Vauxaillo. Za-
vrnili smo močne napade med Vauxaillo-
nem in zapadno od Vaillyja, ki so se do
večera večkrat ponovili. Med Aisno in
Veslo je bojno delovanje popustilo. —
v. Ludendorff.

(K nemškemu uradnemu po-
ročilu od sobote.) Vas Langhe-
marc leži približno 6 km severo-vzhod-
no od Péronna. Od potoka La Tortille, ki
ga je navajalo poročilo od petka, je Fins
proti vzhodu oddaljen za kakih 5 km. Za
toliko so se nemške zadnje straže na tem
delu fronte umaknile proti vzhodu. — Vas
Liermont leži 5 km južno od Finsa,
vas Longavesnes pa dobra 2 km
južno od Liermonta ali skoraj 9 km seve-
ro - vzhodno od Péronna. Vsekar so se
nemške zadnje straže od Péronna proti
vzhodu oddaljile vsaj za 8 km. — Vasi
Brie in St. Christ ležita ob vzhodnem
bregu Somme, 5 oziroma 7 km južno od
Péronna. Pri vasi Brie drži čez ob Som-
mini strugi, čez kanalizirano in čez naravno
velik most, po katerem teče Sosaia Amiens-
St. Quentin, pri St. Christu pa je manjši
most za cesto Chaules - Athies. Nemške
čete so čez ta mostova korakale že pred
dnevi in se sedaj nahajajo nekako v sredi-
med obema prehodoma in mestom St.
Quentin, ki je od njiju proti vzhodu odda-
ljeno 25 km zračne črte. — Vas Aubig-
ny leži ob cesti Ham - St. Quentin, dobre
4 km severo - vzhodno od Hama ali 13 km
južno - zapadno od St. Quentin. — Trg
Villequier - Aufont leži ob cesti
Chauny - St. Quentin, 4 km severo - zap.
od Chaunya ali 11 km zapadno od La
Fère. Torej je nasledujoči nasprotnik do-
spel že neposredno pred Croazski pretok
(Canal Crozat). — Vas Vauxaillo leži
ob železnici Soissons - Laon, tik južno od
gorenje Ailette, na južnem bregu kanala
Oise - Aisne, ki se z Oiso druži 3 km
južno - zapadno od Chaunya, poteka po
dolini Ailette, torej južno mimo mest Cou-
cy in Anizy, vzhodno od Anizyja izpreme-
ni svojo dotlej v glavnem vzhodno smer
tako, da se okrene proti jugu - vzhodu,
križa gorski greben Chemin des Dames in
se končno kakih 25 km zračne črte vzhod-
no od Soissonsa druži z Aisno. Od Soisson-
sa je vas Vauxaillo proti severo-
vzhodu oddaljena kakih 11 km, od vasi
Terni - Sorny pa, ki ji je poročilo zadnjič
navajalo kot točki, mimo katerih poteka
bojna črta, je proti severu oddaljena 4 km.
Za toliko so torej v tem odseku nemške
čete šle nazaj.

(K nemškemu uradnemu po-
ročilu od nedelje.) Vas Merckem
leži v sredi med mestoma Dixmude in
Ypres, 11 km severno od Ypresa. — Ko
pravi poročilo, da stoji Nemci ob bojni
fronti povsod v svojih novih po-
stojankah, hoče očitno reči, da so Nemci
na svojem umiku sedaj dosegli črto, ob ka-
teri se njihovo umikanje ustavi in ob kateri
bodo mogli, kakor upajo, nasprotniku klju-
bovati z uspehom. Kako poteka ta njihova
obrambna črta, v koliko se krije s takozva-
no Hindenburgovo črto, kod je potekala nji-
hova fronta, ko so Nemci dne 21. marca le-
tos začeli svojo ofenzivo, in kakšen je bil
njen potek, ko so bili najgloblje v sovraž-
nikovi deželi (18. julija letos), orisemo ju-
tri. — Vas Gouzeourt leži ob
veliki cesti Péronne - Cambrai ter hrkati
ob železnici, ki veže ta dva kraja, 15 km
zračne črte južno - zapadno od Cambraja,
ali 6 km vzhodno od Finsa, ki ga je bilo so-
botno poročilo imenovalo kot kraj, pri ka-
terem so se vršili boji med nemškimi za-
dnjimi stražami in sovražnikovimi četami.
— Vas Fins leži ob isti železnici, 6 km
južno od Gouzeourta, vas Templeux pa
5 km južno - vzhodno od Epehya, ako ima
poročilo v mislih vas Templeux le Guérard,
ne pa vasi Templeux la Pose, ki leži 9 km
bolj proti zapadu in samo dobrih 6 km se-
verno - vzhodno od Péronna, dotični je Tem-
pleux le Guérard od Péronna proti vzhodu,
oddaljen dobrih 15 km. — Večji kraj Ver-
mand, postaja železnice Péronne - St.

Quentin, od poslednje imenovanega mesta
približno 10 km oddaljen proti severu - za-
padu. — Vas St. Simon leži ob Croazskem
pretoku blizu točke, kjer se ta kanal od-
cepi od kanalizirane Somme, da steče v
južno - vzhodni smeri proti kanalizirani
Oisi. — Vas Prémontre leži ob cesti
Anizy - La Fère, 5 km severo - zapadno
od trga Anizy - le Chateau ali dobrih 5 km
severno od gorenje Ailette, oziroma od ka-
nala Oise - Aisne. — Vas Brancourt
leži ob veliki cesti Anizy - Coucy - Chau-
ny, komaj 2½ km zapadno od Anizyja. —
Mesto Vailly leži ob severnem bregu
Aisne, 14 km zračne črte vzhodno od Sois-
sonsa.

Basel, 8. septembra. Polkovnik Egli
piše v »Basler Nachrichten«: Vedno izno-
va prinaša Nemčiji sovražno časopisje ve-
sti, da Nemci ne morejo več nadomestiti
svojih enot in vendar se vedno poroča iz
Nemčije, da je v vseh garnizijah zaledja še
vedno mnogo za službo na fronti zmognih
vojakov. Ne glede na normalni prirastek je
zadnje mesece dospelo veliko število vojn-
ih vjetnikov iz Rusije in Romunske, ki jih
bo mogoče po primernem izvežbanju upo-
rabiti na zapadni fronti. Zato ni nobenega
vzroka, videti položaj Nemčije v bolj črni
luči, kakor je.

Berolin, 6. septembra. Wolflov urad-
poročilo: Po preložitvi naših pozicij dne 3.
septembra, se večji boji niso vršili. Sovraž-
nik dolgo ni zapazil našega gibanja, zato le,
ko je bilo gibanje že končano, najprej le
obotavljajoč se tipal naprej s patruljami,
katerim so bili dodeljeni tanki. V kotu pri
Arleuxu se ni upal naprej. Šele dne 4. sep-
tembra popoldne so se vršili trdovratni
boji pri Inchyu in Moeuvresu. Veliki pro-
met na cestah in utrjevalna dela Angležev
v naših starih jarkih pri Arleuxu in zapad-
no od Ecourt - St. Quentin je naša artil-
lerija uspešno obstreljevala. Polagoma se
je ojačil sovražni moteči ogenj. Sovražnik
je bil nadaljeval svoje obstreljevanje
Donaja z granatami srednjega in najtežje-
ga kalibra. Lepo gledališče v mestu je bilo
razdelano. Zapadni del mesta gori. Tudi na
Cambrai je sovražnik vrzel mnogo bomb.
Več prebivalcev je bilo ubitih, mnogo ran-
jenih.

Haag, 5. septembra. Iz Washingtona
poročajo: Vojni minister in municijski mi-
nister objavljata program za izdelovanje
vojne materiala, ki je sestavljen tako, da
bo odgovarjal zvišanemu številu mo-
šiva Pričakuje se, da bo produkcija vojne
materiala v Ameriki prihodnje leto naj-
večja, tako da bo imelo 80 ameriških divi-
zij, ki bodo stale prihodnje poletje na Fran-
coskem ne samo zadosti municije, marveč
da bo municije še preostajalo. Oba ministra
izjavljata, da je izključeno, da bi mogla
Nemčija svojo produkcijo še stopnjevati.
Vsekar pa nemška produkcija nikdar ne
bo mogla doseči ameriške. Dosego se je
že, da se puške, strelne puške in topovi hi-
treje izdelujejo. Nova državna orožarna za
izdelovanje topov, ki bo stala 150 milijonov
dolarjev, bo kmalu dograjena. Zaenkrat bo
ta tovarna gradila samo topove kalibra 14
col, drugih 24 orožaren, ki izdelujejo večji
del samo težke topove, je poslalo že veli-
ko število 155 mm topov na Francosko. Iz-
delovanje topov pa do danes še ni doseglo
svojega viška.

London, 5. septembra. Reuterjev po-
ročevalac poroča, da izvršujejo Nemci prav
pogosto silne protinapade. Nemške posled-
nje čete se trdovratno upirajo ter uporab-
ljajo pri tem skoro izključno strelne puške.
V vseh vaseh severno od Péronna in za-
padno od Cambraja se vrše ljuti boji, da na
ta način pridobe nemške glavne sile časa,
da se umaknejo. Močstvo strelnih pušk se
nikdar ne umakne. Podpira jih nemška ar-
tiljerija, katere je sedaj na fronti vedno
več. Nemška artiljerija postavlja svoje to-
pove v stopenjah. Prve baterije stoji prav
blizu angleškim črtam, da se morejo tem
lažje boriti proti angleškim tankom.

London, 5. septembra. Iz glavnega
stana poročajo, da Angleži še niso zavzeli
mesta Lens, kakor se je to poročalo.
Berolin, 7. septembra. Francoska po-
ročila navajajo, da je bilo od 18. julija do
konca avgusta od ententnih armad vjetih
nad 150.000 Nemcev in vplenjenih nad 2000
topov. Te navedbe se smatrajo tu za pre-
tirane.

London, 7. septembra. »Daily Tele-
graph« poroča iz New Yorka: V Ameriki je
bil sestavljen prvi češki bataljon, drugi bo
organiziran prihodnje dni. Oba bataliona
odideta na francosko bojišče. Uniformirana
sta podobno kakor srbske čete.

Lov, 8. septembra. »Gazeta Wiczo-
na« poroča preko Ženeve: Foch se je
napram ameriškim časnikiarjem izjavil:
Treba zadati Nemcem udarec za udarcem
tako dolgo, da bodo nesposobni za vsak
poskus protiofenzive v večjem obsegu.
Najhuše zanje so izgube na težki artiljeriji.
Nemci se bijejo junaško, toda njihova mo-
ralna odporna sila vidno peša. Poznati je
to na vjetnikih. Vojska še ni dosegla
svojege vrhunca. Ententa pa se
ne straši nobenih žrtv, ki bodo še potreb-
ne, da se svet osvobodi nemškega barbarstva.

FRANCOSKO URADNO POROČILO.

6. septembra zvečer. Popol-
ne so francoske čete od Somme do Oise
nadaljevale svoje prodiranje. Vso noč je
trajalo zasledovanje umikajočih se nemških
čet, ki so se mestoma zelo silno upirale.
Naše čete so ostale sovražniku ves čas tik
za petami. Na obeh straneh Somme so
francoske čete zavzele kraje Pitou, Som-
mette, Eacourt, Dury, Ollezy (5 km
vzhodno od Hama). Bolj proti jugu drže
Francozji kraj Cugni ter so dosegli vzhodni
del gozda Genlis. Severno od Oise so fran-
coske čete vdrle v Tergnier. Severno od
dolenje Ailette je gozd pri Coucy popo-
lno na naših rokah, enako tudi Barizis, ki
smo ga kljub ljutemu sovražnemu odporu
zavzeli. Francozji so prekoračili potok
Quinci in zasedli vasi Aulers in Bassoles.
Južno od Ailette sta v naših rokah Nan-
teuil in fort Conde. Severno od Vesle no-
bene izpremembe.

7. septembra zvečer. Tekom
dneva so dospole naše čete v sunku na
fronti ob Sommi 7-8 km daleč. Sovražni-
kov odpor je bil močno narasel, kljub temu
pa sovražnik ni mogel preprečiti, da bi na-
še čete ne prekoračile kanala St. Quentin.
Naše čete so dospole do kanala pri St. Si-
monu ter so po silnem boju prekoračile ka-
nal pri tem karju in zasedle onstran ka-
nala Pont Tugni. Od severa proti jugu gre
naša črta v splošnem zapadno od Vaux-
Lugnieres Appencourt - vzhodno od Pont
Tugni - St. Simon - vzhodno od Jussy-
železnica Ham - Tergnier - Raucy - Bar-
zis. Sovražnik nam prepušča povsod nešte-
to važnega materiala. Ob Ailetti in med
Ailetto in Aisno smo samo nekoliko napre-
dovali. Severno od Vauxailloa smo pro-

drli ter zavzeli Calies. Ob Aisni smo zav-
rnili dva močna sovražna protinapada. Tudi
pri Laffauxu smo sovražnika zavrnili. Na
celi tej fronti in severno od Vesle je odgo-
varjal sovražnik na naše napade s silnim
artiljerijskim ognjem.

ANGLESKO URADNO POROČILO.

7. septembra. Naše čete so včeraj
zvečer in danes ponoči napredovale
vzhodno in severo - vzhodno od Péronna.
Zavzele so Haucourt, Sorell in Metz en
Couture. Severno od zadnjega kraja so
vrde naše čete v zapadni del gozda pri
Havincourtu ter so pripeljale nazaj več
vjetih. Severno od kanala La Bassée so
pridobile naše patrulje tal v nemških pozicij-
ah pri Ganteleuxu in Violetu. Bolj proti
 jugu smo včeraj zvečer izvršili manjša
podvzeta pri višini 63 in pri Wulverghemu.
Uspeh teh podvezit je bil, da smo vjeli 50
mož in da smo preložili svoje črte na manjši
fronti v smeri proti Messinesu.

Bitka na zapadu.

»Arbeiter - Zeitung« prinaša pod tem
naslovom v svoji petkovi številki to - le
razmotrivanje:

Angleži, katerim je pripadla velika
vloga, smatrajo dogodek zadnjih dni na bo-
jiščih na zapadu za veliko zmago. Kar
označuje nemško poročilo kot vpad v in-
fanterijsko črto, imenujejo Angleži zavzet-
je črte Drocourt - Queant, ki se, dasiravno
so Nemci utrjevali in izgradili iz celih
18 mesecev z najstrašnejšimi ovirami, ven-
dar ni mogla upirati navalu Kanadcev in
Angležev. Pred štirimi meseci smo mogli
čitati prav enake opise, samo da so bile
takrat francoske in angleške pozicije, zgra-
jene že leta pred Amiensom in na Chemin
des Dames, ki so podlegle silnemu navalu.
V vojni se pač ustvarjalo položaji in iz
njih izvira duševno razpoloženje, ki ne
pušča niti najboljših čet za najsikrnejše
pripravljenimi pozicijami na višini njih od-
porne sile. Neumestno in navadno nevarno
pa je preko tega trenutnega položaja in
njega čustvenega učinkovanja sklepati na
nadaljni potek in posledice. Napadno je bi-
lo, ko so nemška maršna in aprilska poro-
čila slikala angleško armado, kakor da je
slabo vodena in da se pričinja krhati in
razpadati. Sedaj vidimo to popolnoma dru-
gače. Če bi sedaj upali Angleži, da bo
nemška odporna sila popustila, bi se tudi
močno vračunali! Tako so se že vračunali,
če mislijo, da so imeli sebi nasproti na pro-
storu 9 km 11 divizij. Bili so to deli divizij
in dalo bi se domnevati, da je angleški su-
nek zadel le poslednje čete, ko so se Nem-
ci že umakali.

Na drugi strani pa nam daje misliti
Hindenburgov oklic. Hindenburg in Luden-
dorff nista moža, ki bi brez najresnejših
vzrokov storila tako pozornost vzbujajoč
korak. Branita se proti temu, da bi moglo
razpoloženje na kakršenkoli način oslabiti
ali utegniti vojno delovanje. In po pravici
— ena glavnih skrbí armadnega vodstva
mora biti, da se otrese vpliva razpolože-
nja in moralnih učinkov. Vojskovodja
mora imeti vsak čas svobodo, da opusti
toliko ozemlja, kolikor to zahteva položaj,
pa naj pride pri tem v poštev še toliko ču-
stvenih vrednot. Če tega ne more, če se
mora bati, da vzbudi z neizgovinljivimi umi-
kanjem neljube posledice v zaledju ali celo
na fronti, potem ni več prost v svojem na-
stopu in sovražnik, ki vidi, kako je odvilen
od čustvenih vrednot, ima v rokah moč-
no orožje. Toda vojskovodja stori lahko
mnogo, da si zagotovi neodvisnost od raz-
položenja. Umikanje mu mora biti ravnoka-
lo svobodno, kakor prodiranje. Pri marsi-
katerih Ludendorffovih poročilih iz pomla-
di, ki so bila precej gostobesedna, se je
mogla vzbuditi misel, da politično učinko-
vanje pri tem ni neljubu. Politika naj ostane
prosta takega vplivanja iz taborišča že
zato, da ostane strategija prosta političnih
protitokov v časih vedno mogočih in nikdar
popolnoma izključenih protisunkov. Nikdar
ne sme upanje previseko vzkipeži, to je ne-
oporočen zakon.

Se bi lahko kdo vprašal, zakaj Nemci,
ko se vendar umikajo, ne odstopijo od so-
vražnika v enem sunku in zakaj se spušča-
jo še v boje, ki se morajo vendar le kon-
čati z umikanjem, sovražniku pa puščajo
vsak dan navidezne uspehe? Tudi to je
večkrat potrebno in celo lahko nevarno, če
dospje bitka do zadnjih pozicij. Gre potem
pač za to, da se pridobi čas, da se končni
obrambni sistem izgradi ali popravi, da se
pripeljejo rezerve i. dr. To iskanje časa pa
ima tem večjo važnost, če ni v neizčrpni
množini ljudi, niti takih, ki bi se bojevali,
niti takih, ki bi delali.

Z italijanske fronte.

NAŠE URADNO POROČILO.

Dunaj, 7. septembra. (Kor. ur.) Ita-
lijansko bojišče. Na visoki pla-
noti pri Asiagu so zavrnile naše čete od
Italijanov in Francozov po močni artil-
jerijski pripravi izvršene napade s kr-
vavimi izgubami za sovražnika. So-
vražnika, ki je zapadno od Monte Sise-
mo vdrl v prve črte, smo v protisunku
zopet vrgli ven. Na Col del Orso so iz-
vršile napadale patrulje posrečen na-
pad na sovražno stražno posadko. —
Albanija. Nobenega omebe vred-
nega bojnega delovanja. — Šef g. štaba.
Dunaj, 8. septembra. (Kor. ur.) Na
italijanski fronti živahno letalsko delo-
vanje. Sicer ničesar posebnega. — Šef ge-
neralnega štaba.

Monte Sisemo! (1244 m) se
dviga tik vzhodno od Asiaga. Col dell
Orso (1680 m) pa severno od Monte
Grappa, torej v središču gorovja med
Piavo in Brento.

Pred jesensko ofenzivo
Italijanov. Iz vojaškega razmotrivanja
7. septembra: Napadi Italijanov in Franco-
zov na visoki planoti Sette Comuni na-
povedujejo večja podjetja, katere smemo
pričakovati v bližnjem času. Jesenska ofen-
ziva Italijanov utegne biti posebno silna
glede na njihove obsežne priprave.
Italijanska meja zopet od-
prta. Iz Chiasa, 8. septembra. Italijanska
določa je zopet odprta. Za koliko časa, ni
mogoče.

ITALIJANSKO URADNO POROČILO.

6. septembra. Na gorski fronti
učinkovite ognjene koncentracije naše artil-
lerije na prve sovražne črte in sovražno
zaledje. V kotlini Laghi, pri Posini in v do-
lini Assi so zadele naše patrulje na sovraž-
ne oddelke in so jih prisilile, da so se vr-

mil. Severno Montesere je bil zadržan mo-
čan sovražnik vpadni poskus v naše
črte in sovražnika je naša posadka, ki je
sama pričela napadati, poglajala v beg,
katerem je utrpel obšutne izgube. Ob spo-
dnji Plavi so bile sovražne izvidne patrulje,
ki so poskušile ponesti priti čez reko v čol-
nih, zavrnjene z našim obdeljivim ognjem.
7. septembra. Včeraj jutraj so
izvršile francoske čete vzhodno Asiaga po
kratkem po močni artiljerijski pripravi na-
pad na sovražne pozicije na hribu Sisemolu, so
po živahnem boju uničile posadke, razbile
sovražne obrambne naprave in so se vrni-
le nato s 47 vjetniki v svojo črto. V dolini
Concei v Judikarji je v dolini Asticu so
bili sovražni oddelki zavrnjeni po naših
sprednjih stražah. V dolini Frenzeli so zve-
le izvidne patrulje sovražniku materiala in
orožja. V pokrajini hriba Grappe so posku-
šali sovražni napadalniki oddelki trikrat na-
pasti naše črte na Solarolu, bili pa so glad-
ko zavrnjeni in zasledovani z učinkovitim
ognjem naših baterij.

Albanija. Dne 5. in 6. septembra
so italijanski hidroplani in angleška letala
ponovno metali bombe in prizidali sovraž-
niku težke izgube in veliko škodo.
8. septembra. Učinkovito delo-
vanje naše artiljerije v dolini Camonici in
vzdolj Piave. Pogosti artiljerijski dvoboji
v Vallari in na asiški visoki planoti. V
tonalski pokrajini in v dolini Lagarini so
naše patrulje izvršile nenadne napade in
so ovirale akcije sovražnih sprednjih straž
in izvidnih oddelkov. Tekom dneva so
vrzle naše letalske skupine dve toni bomb
na hangarje in aparate sovražnega letalstva
pri Bellunu. Drugi izvidni letalci so prele-
teli na vse strani Ziljsko in Dravsko dolino
in obstrlevali z nizine z veliko goto-
vostjo kolodvora v Beljaku in Liencu.

Špansko-nemški spor.

Dunaj, 8. septembra. Tukajšnje špan-
sko veleposlaništvo je izdalo to - le ob-
vestilo:

»Diplomatično zastopstvo Španske na
Dunaju o sedanjem stanju nasprotstva med
svojo domovino in Nemčijo ni natančneje
obveščeno. Tozadevna izmena brzojav se
vrši izključno med Madridom in Berlinom.
To dejstvo je mogoče tolmčiti kot ugodno
znamenje. Če bi nasprotstva, katerih ni
mogoče zanikati, dobila ostrejšje oblike, bi
bilo, pri ozkih stikih med Avstro - Ogrsko

vidno potrdil. Ta krvava vojna, ki so je entente spletke obesile svetu na vrat in ki jo kljub pripoznanju nedosežnosti svojih vladateljskih ciljev nadaljujejo v zločinu zabodli, ta vojna je tudi Ukrajini vseka težka rana. Ukrajina je pa že prekoračila široko pot notranje utrditve in si tako zavarovala temelj bodočemu razviku. Posebno me pa veseli — je rekel cesar — da se je v Ukrajini bivaljočim četam in uradnikom ter ukrajinskim oblastvom s skupnim delovanjem čim dalje bolj posrečilo, doseči medsebojno zaupanje. Naj bi se čim bolj poglabile politične in gospodarske razmere med Nemčijo in Ukrajino, poklicane, da se medsebojno izpolnjujejo. — Hetman je odgovoril po ukrajinsko, da se je spričo v sedanjih vojni nastalega strahovitega trpljenja kot svetla zvezda bodočega miru pojavila narodna zavest doslej nesvobodnih narodov. Z mogočeno podporo Nemčije in njenih narodov si je ukrajinski narod pridobil narodnopravno podlago za svojo državno samostojnost in svojo neodvisnost.

Nemško-ruski mir.

(Dodatni predlogi.)

Berolin, 7. decembra. (Kor. urad.) »Nordd. Allg. Ztg.« priobčuje besedilo 27. avgusta podpisanih nemško-ruskih dodatnih predlogov.

II. odstavek pravi: Rusija plača Nemčiji za odškodnino po ruskih odredbah nastalih nemških zahtev, vstevši ruske protiterjatve in pa vrednost po sklepu miru od nemških bojnih sil zaseženih zalog znesek 6 milijard mark. Od tega bo plačati 1 1/2 milijarde mark s predkazanim 245.564 kg čistega zlata, 545.440.000 rubljev v bankovcih. Predkaz se izvrši v peto delnih zneskih. Ena milijarda naj se plača z dobavo ruskega blaga, znesek 2 1/2 milijard se poravnava s posojilom po 6%, ki ga Rusija najame v Nemčiji. Glede ostanka ene milijarde mark pa se vladi še pogodita, v kolikor tega dolga ne prevzame Finska in Ukrajina.

Ko se določi vzhodna meja Estonije in Litve, bo Nemčija takoj umakniti svoje čete, kolikor jih ima vzhodno teh mej. Tudi bo Nemčija vzhodno Berezine zasedeni svet izpraznila po razmerju gotovih vplačil s strani Rusije že pred splošnim mirom. Ruske voje ladje, ki jih je Nemčija zasegla, ostanejo do sklepa splošnega miru pod nemškim nadzorstvom. Za varnost posojila, ki ga Rusija najame v Nemčiji, naj jamčijo gotovi državni dohodki, zlasti zakupninske pristojbine za Nemčiji priznane gospodarske koncesije. To jamstvo naj se določi še s posebnimi pogodbami.

Politične vesti.

— Narodni svet. Dne 6. septembra se je vršila seja propagandnega odseka, dne 7. septembra seja predsedstva, narodnogospodarskega in finančnega odseka.

— Izpolnitev mesta skupnega finančnega ministra. Da je mesto skupnega finančnega ministra še vedno nezasedeno, to je v zvezi z našo zunanjo politiko, z rešitvijo poljskega vprašanja ter s kompenzacijskimi zahtevami Ogrske. K temu pripominja »Deutsch-böhmische Korrespondenz«. Kakor tudi nemške stranke vpoštevajo te razloge, pa je vendar dejstvo, da v skupni vladi Avstrija sedaj nima glasu in da je merodajen ogrski vpliv. Tako razmerje je pa za daljšo dobo nevarno, če zato, ker se itak na drugih tistiških kaže pretežni vpliv Ogrske. Kakor se čuje iz podučnih krogov, bo sedanjí prvi sekcijski načelnik baron dr. Kuh-Chrobak imenovan za skupnega finančnega ministra. To bi bilo takorekto brezbarvno ministrstvo z vsemi znaki provizorija in izključno omejitvijo na čisto bosenske zadeve.

— Glavna skupščina nemškega Schulvereina. Uradni korespondenčni urad se je čutil zavezanega prinesiti poročilo o glavnem zborovanju nemškega Schulvereina. Glavno skupščino je po tem poročilu otvoril predsednik dr. Gustav Gross z daljšim nagovorom, v katerem se je spominjal vojnih dogodkov ter izražal prepričanje, da bodo zavezniške armade dosegle časten mir. Na bojišče stodečim armadam je sporočil pozdrave ter zaklical cesarju Viljemu in cesarju Karlu svoj »Heil!«. Slikal je nato politični položaj, ki je zelo negotov, zlasti ker se ne vé, kako se bodo stvari razvile na severovzhodu in na jugo - vzhodu monarhije. Negotov je tudi razvoj notranjih razmer. Eno edino je nedvomno, da bosta ostala Nemčija in Avstro - Ogrska ozko združeni v poziciji, ki si jo bosta skupno ustvarili. Nemški Schulverein ho tudi v teh novih razmerah neomajno vršiti svojo »dolžnost«.

— Madžari in valuta. Madžarsko časopisje zna in sme porabiti vsak političen in javen pojav za hujškanje proti Avstriji in za propagando neodvisne Madžarske. Pograbilo so sedaj tudi stalno padanje avstro-ogrski valuti in jo rabljajo proti skupni državi. Za primer navajamo sledeče stavke iz lista »Az Est«: Avstro-ogrski skupna papirnatna krona, s katero vas proti vaši volji plačujejo, izgubljata dan za dnevom na vrednosti in propada. Zaman rodi naša zemlja leto za letom nove vrednosti, zaman jo zalivamo s svojim znojem in pretvarjamo njen plod v mednarodno vrednost — sadove našega dela nam odvzamejo in v zameno nam dajejo skupno papirnatno krono, ta denar, ki ga je umičila in ga še vedno uničuje nespretnost Avstrije. Avstrija dela povsod dolgovce: v inozemstvu, doma, pri avstro-ogrski banki. Pri tej je naredila Avstrija že trikrat več dolgov kakor Ogrska. — Posebno pa uničuje vrednost našega denarja in s tem vsega našega premoženja sebičnost Avstrije in Nemčije. Naša valuta pada tudi na Nemškem: nemška vlada, ki se trudi na vse možne načine za skupno »prehranjevalno fronto«, se pa z vsemi močmi upira skupni valutni fronti in izrabi vsako priliko, da zniža vrednost krome tudi s primeri, z marjo

— Zaradi demokratskih ciljev se ni treba vojskovati z osrednjimi silami. Dunajski korespondent »Frankfurter Zeitung« brzojavlja povodom obiska von Hintzeja na podlagi zanesljivih informacij: Od kake diplomatsko - politične akcije si za sedaj ni obetati ničesar, ker je ententa še prehlodna pijana zmag in je treba počakati, da se razjasni položaj, predno bo zopet moči govoriti s sovražniki. Takrat pa ne izostane politična ofenziva, ki sovražnim vladam strga krinko z obraza in jih prisili, da pred lastnimi narodi priznajo barvo, ali vodijo tolovajsko vojno, ali pa se resnično vojskujejo za zvezo narodov in demokratske cilje. Izkaže se, da se zaradi demokratskih ciljev ni treba bojevati s centralnimi državami. Vide-lo se bo, ako imajo oblastniki entente tudi pogum, da odreko potne liste svojim delavskim voditeljem, da se razgovore z našimi. Tako se najbolj pokaže pristnost njih mišljenja.

— Nevarna Romunija. Dunaj, 8. septembra. Poslanec dr. von Langenhan je vprašal zunanjega ministra grofa Buriana, ali je res, da je opaziti na bivališču romunskega kralja in pri vplivnih romunskih faktorjih znake novega sovražnega nastopa proti centralnim državam. Grof Burian je odgovoril, da ima vlada povod z največjo pazljivostjo zasledovati gotove dogodke v pokrajinah Romunije zasedenih od centralnih držav in da bo, če treba, nastopila z vso energijo proti takim mahinacijam.

— Nemška mirovna akcija. Berolin, 9. septembra. Različni ententni državniki, med njimi tudi Balfour, so v zadnjem času govorili o nemški mirovni ponudbi meseca januarja t. l., katero je posredovala Švica. »Vorwärts« piše k tej mirovni ponudbi: S privojenjem nemške vlade in z vednostjo zaveznikov je bil izvršen ta korak od nemških državnih poslancev večinskih strank Fernbacha, Hausmanna in Eberta. Anglija ponudbe ni smatrala za sprejemljivo.

— Mirovno vprašanje in francoska zbornica. Kakor javlja list »Humanité«, so francoski zbornici došli do 3. septembra štiri interpelacije glede vojaškega položaja in mirovnega vprašanja.

— K mirovnemu pokretu na Francoskem in Angleškem. »Temps« poroča, da je bilo spričo notranje političnih pojavov v pariških tvornicah na ukaz vlade zaprtih v seinskem departementu mnogo sindikalistov. »Zürcher Morgen Ztg.« pa piše, da je republikanska liga na Francoskem započela pokret, da se diplomatično izrabi vojaški položaj. Liga nabira podpise za spomenico, ki naj vlado pozove, da naj na zapadni fronti doseženih uspehov ne izkoristi za ojačanje vojnega navdušenja, nego naj jih izrabi za široko zasnovano mirovno akcijo. — Tudi z Angleškega poročata »Daily News« in »Daily Chronicle« o treh pacifičnih shodih v Glasgou pretekli teden, ki se jih je udeležil tudi delavstva. Natančnejša poročila je pa cenzura zadržala.

— Kardinal Mercier zaupa v zmago. Kardinal Mercier je predsedniku belgijsko-italijanske lige pisal pismo, v katerem izraža zaupanje, da belgijski narod z božjo pomočjo in podporo alirancev zmagovito izide iz orjaške te borb. Kardinal se na to v svojem in v imenu svojih sodržavljancev italijanskega narodu najtopleje zahvaljuje za naklonjenost.

— Revizija londonske pogodbe. Angleški listi napovedujejo, da se bo v kratkem izvršila revizija londonske pogodbe, v kateri je, kakor znano, ententa priznala Italiji m. dr. velik del slovenskega Primorja z Gorico in Trstom ter vso vzhodno jadransko obal z Dalmacijo vred. Baje bo k tozadevnim konferencam poklican tudi predsednik Jugoslovanskega odbora dr. Ante Trumbić.

— Italijanski ministrski svet. Iz Chiassa, 8. septembra. Včeraj se je vršil v Rimu ministrski svet, katerega so se udeležili vsi ministri, vstevši Sonnina in Bissolattija. Tudi danes se vrši ministrski svet. Razpravlja se, kakor omenja »Epoca«, v glavnem vojnopolitični položaj, tudi v kolikor se ga je dotaknila v zadnjem času javna polemika.

— Čehi in ententa. »Corriere della Sera« poroča, da bo Amerika, ki je priznala Čehoslovake za vojskujočo se stranko, v kratkem sledila tudi Japonska. Francija je sklenila s Čehoslovaki posebno vojaško konvencijo ter priznala njihovo vlado. »C. d. S.« napada Sonnina, da je Italija edina, ki do sedaj še ni storila odločilnih korakov napram podjarmljenim narodom.

— Bolgarski socialisti. Glasilo reformiranih socialistov na Bolgarskem »Narod« priobčuje resolucije stranke združenih bolgarskih socialistov, ki pravijo: Konferenca obsola odločno vsak imperialistični cilj, proglašajo kot glavno nalogo socialnodemokratske stranke v sedanjem trenutku delo za doseg demokratskega miru z ententnimi državami na podlagi narodnostnega principa in ustanovitve družbe narodov kot predpogoji trajnega miru. Konferenca zahteva na podlagi pravice samoodločbe narodov zgrajen mednarodni režim ter proglašajo kljub odklanjanju vsake zavezne vojne absolutno dolžnosti armade in prebivalstva, da brani neodvisnost domovine, dokler stoji sovražnik na meji in grozi z vpadom. Konferenca spominja na v imenu združenih bolgarskih socialistov v Stockholmu podano izjavo in zahteva sklicanje mednarodnega socialističnega kongresa, ki naj bi izdelal podlago za končanje vojne. Konferenca zahteva celo vrsto reform na civilnem in vojaškem polju v ojačanje odporne sile dežele, energične korake na polju prehrane, ojačanje parlamentarne kontrole nad armado in vojskovanjem, odpravo tiskovne cenzure in obvezno izjavo, da se bo izvedlo zasledovanje

prejšnjega kabineta. Konferenca pooblašča stranko, da se sme podgotoviti pogoji udeležiti odgovornosti vlade ter priporoča skupni nastop strank leve v vladi dežele.

— Amer. predsedniški kandidat. Bern, 7. septembra. »Daily News« trdijo, da velja bivši ameriški veleposlanik v Berlinu, Gerard, za najpopularnejšega kandidata, ki naj v predsedništvu sledi Wilsonu, ako Wilson ne bo kandidiral še v tretje.

— Predsedniška volitev na Kitajskem. Peking, 6. septembra. (Kor. ur.) Chaim-Che Chang je bil s precejšnjo večino izvoljen za predsednika kitajske republike. Volitev podpredsednika so odgodili za poznejši čas.

Mariborsko pismo.

(Od našega poročevalca.)

Maribor, 4. septembra.

Izgubljen krompir. Tudi v ptujskem okraju je bilo Mariborčanom prepovedano, več kot po 9 kg krompirja z nahrbtnikom odnašati. V nekem dunajskem listu pa piše letoviščar, da je vojna uprava v Ptujju nakupovala zgodnji krompir, kar je popreje v listih objavila. Kmetje so hiteli ponujati, toda erar je bil kmalu preskrbljen. Kam s krompirjem, ko je izvoz in iznos docela prepovedan. Dunajčan pravi, da so šle velikanske množice — živini v krmo in v druge namene. Neki trgovec je baje takrat izjavil, da ima, kadar hoče po 50 vagonov na razpolago, samo, da ž njimi ven ne sme. To je torej tisto, blagoslovljeno delo, ki ga opravlja »Štajerc« in njegovi predprijatelji: stradalci naj naprej strada in gleda, da lakote kmalu umre, kmet pa imej škodo; kadar mu bo prišel krompir gnil, pridejo šnosarji po krompir in ga požgo v špirt, da ne bo znanjalko življenja ubilajočega štajercianskega »šnospa«.

Skraina brezvestnost mariborskega mestnega gospodarstva. Že pred tedni smo poročali, da je mestna planina s svojim premočem pri kraju. Sedaj pa razglajajo, da bodo morali ustaviti tudi hladilnico mestne klavnice in proizvajanje umetnega ledu, ker manjka premoga. S tem so hudo prizadeli mesarji, krčmarji, v prvi vrsti pa bolnišnice. Da se je to zgodilo, je največja nemarnost našega brezbriznega mestnega sveta.

Glas ljudstva. V prvem trenutku nismo slutili, kake posledice bo izzvala prepoved trženja z nahrbtnikom. Danes pa je med ljudmi enodušno mnenje in prepričanje, da bo ta odredba rodila nešteto hudih posledic. Da bi se trženje z nahrtnikom ustavilo, na to niti misliti ni, čeprav prehranjevalni minister ne vé, v kako strašni luči naj slika kazni. Gospod, sam sit do grla, mima pojma, kaj se pravi imeti gladen želodec. Doživeti utegnemo prizore srednjega veka: oboroženci bodo podili mlade in stare, ženske in moške in otroke. In kaj bodo s tem dosegli? Nepopolno razburjenje, ki mora prekipeti. Saj je spričo podatkov o letošnji letini dognano, da se s pokvarjenimi, vlažnimi žitnimi zalogami, kakor piše »Der Ökonometist«, niti do spomladi ne bo dalo izhajati. Uradna poročila o boju mestnih se slabša, kakor je doslej in tudi mnogo — skromnejša.

Peovski zbor. »Dramatičnega društva« je priredil v nedeljo, dne 1. septembra nad vse pričakovane sijajno uspel izlet k Sv. Anehu na Pohorju. Že dan poprej, v soboto, so šli tucati izletnikov naprej, dočim so v noči in na jutro zopet odhajale cele trupe, najprej z vlakom do Ruš, potem pa še k Anehu. Zjutraj je bral stari naš planinec g. dr. Ant. Medved, mašo, nato pa je zopet zavrelo mlado in veselo življenje med petjem in drugo zabavo. Dan je bil vsekoli solnčno jase in kakor naša za ta izlet in ostane vsem v prijetnem spominu.

Sodno imenovanje. Cesar je imenoval prvega državnega pravdnika v Mariboru dr. Duchatscha c. kr. deželno-sodnim nadsvetnikom. — Tako nam je došlo poročilo, kratko in suhoparno, s še par drugimi imenovanji. Če pustimo osebo gospoda prvega državnega pravdnika popolnoma v stran in se oziromo le na imenovanja, potem moramo konstatirati, da nam Slovencem ni prineslo nobenega izboljšanja v našem sodnem okraju; pač pa pomeni ta izredno nagli avanzna imenovanje gospoda (prvi državni pravdnik je postal šele pred letom dni), udarec za nas.

Rastoča nevarnost. Naše mesto menda postaje eldorado vseh tatov in vromilec. Ne mine noč, da bi ne javili na jutro: Tu so odnesli za 10.000 kron, tam za 6000 kron itd., večinoma perila, obleke in živili. Kam vse izgine, je neznan. Vzgléd. V nedeljo, dne 1. septembra po povratku od Sv. Aneha, se je zbrala v znani narodni gostilni večja družba civilistov in mnogo častnikov. Kar spoznajo nekateri domačini nekega moža s steklenim očesom, invalida, o katerem je znano, da je v službi vojske policije. Vzeli so ga v svojo sredo in niti sprenosti se je posrečilo, pripraviti moža tako v zadrego, da je celo imenoval osebo, ki ga je poslala vohunit.

Maribor, 8. septembra.

Znani mariborski policijski inspektor Niesner, rodom Čeh, je nevarno obolen na živcih. Že pred tedni je iskal v Ruški koči pri Sv. Arhu nekoliko počitka. Zdelo se je, da se mu je zdravje zboljšalo, pred enim tednom pa je dobil tako silne živčne napade, da so ga morali prepeljati v neki graški sanatorij. Baje se mu je zdravje zadnje ni še poslabšalo.

Konec tiskovne tožbe. Kakor znano, je tiskar in izdajatelj »Untersteirische Volkszeitung« C. Rabitsch potom tiska obdolžil ravnatelja mariborske klavnice Kerna, da je pred Veliko nočjo poslal, oziroma prodal v Ljubljano 5000 kg svinjskega mesa. Pri končni obravnavi, pri kateri so bile glavne obremenitve priče zaslišane, pa je bil Kern popolnoma oproščen, tiskar Rabitsch pa obsojen na 200 kron globe in povračilo vseh stroškov sodnega postopanja. Zaslišana glavna priča, znani »krompirinspektor« in v pokoleni davni

kontrolor Kahler, je popolnoma odpovedal. Kahler je tajil vsako izjavo napram Rabitschu, tako, da je ta končno imenoval v sodni dvorani lažnjivca. S tem je končala ena druga mariborske mesne arovizacije, a druga, baje bolj podprta, ima slediti. Skandalov ni konca.

Ljudomil zdravnik. Železniški zdravnik dr. Frank je na daljšem dopustu. Namešča ga neki dr. Kraus. Ta gospod pride nikdar v železničarsko, kolodvorsko ordinacijsko sobo, marveč mora vsak k njemu na dom. On ne gre k nobenemu bolniku domov, češ, kdor ga hoče domu, mora to štiri dni poprej javiti; torej razdobje, v katerem lahko komudno umrješ in se pustiš pokopati. Neki ženi, katere otrok je umiral, je kratko delal, da ima preveč dela, naj vzame izvoška in otroka k njemu pripelje. Druga železnica je imela moža ravno v kritičnih trenutkih zelo opasne bolezni. Ko je poslala po zdravnika, je zarjul nad došlim: »Kaj Vam pride na misel! To treba štiri dni preje naznaniti!« Mož seveda ne dela zastoj in ima od namestujočega ali pa južne železnice polno odškodnino. Tudi dr. Frank ima razsežno civilno prakso, toda težko bolne obišče točno tudi doma. Končno, če dr. Kraus res težko pride na dom, vlnudnosti naj bi se učil, tako nastopanje kot njegovo ni ne tolažilno in — ne človeško.

Vesti iz primorskih dežel.

Odlikovanje za civilne zasluge. Sodniški višji oficijal v pokouju Martin Neffat iz Gorice je odlikovan z vojnim križcem za civilne zasluge tretjega razreda.

Interministerijalne konference v Gorici. V petek so se pričele v Gorici interministerijalne konference za obnovitev Primorske.

Posvetovanja o obnovi Goriško-Gradiškega. Z Dunaja poročajo, da se je vršila 6. t. m. v ministrstvu za javna dela Homana in v navzočnosti tržaškega namestnika barona Fries-Skeneja in zastopnikov prizadetih vojaških oblasti seja ministerijalne komisije za obnovitvalne zadeve, v kateri so se razpravljala vprašanja gospodarske obnove in sicer podrobno.

K obnovi Goriško - Gradiškega. Z Dunaja poročajo 6. t. m.: Deželni glavar dr. Faidutti je bil danes pri ministrskem predsedniku Hussareku, pri katerem se je pritoževal radi prepočasnega obnovitvalnega delovanja in radi slabe prehrane. Goriško prebivalstvo hoče glede prehrane ločitev od Trsta in zahteva svoje preskrbovališče. Min. predsednik je obljubil pomoč in ministerijalna komisija ima nalogo, pospešiti obnovitvalna dela.

Goriški pridelki za dunajsko obćino. Kakor znano, je dunajska občina pridelala pri Fari precej živil, katerih pa bi sedaj vsled izvozne prepovedi ne mogla spraviti na Dunaj. Ali dunajski župan je dosegel dovoljenje za izvoz, ker si je namestnik v dotični naredbi pridržal pravico dovoljenja za izredne slučaje. Dunajska občina dobi takoj svoje pridelke, katerih bo kakih 6 vagonov.

V Rihemberku na Goriškem so pokopali gospoda vpokojenega nadučitelja Ambroža Ponža, ki je dne 1. januarja 1917, umrl v tujni pa so sedaj prepeljali njegovo truplo v prikljubljeno Rihemberk. Udeležba pri pogrebu je bila velika. V slovo mu je govoril g. učitelj Možina z Brji.

Umrla je v Kozini 75 let stara Alojzija Rapotec, rojena Samsa.

Umrla je v Štanjelu na Krasu gospodična Josipina Lisiak.

Vpisovanje v občinske šole v Trstu. Vlada komisar naznanja: Vpisovanje v občinske mestne in obkličanske ljudske šole se bo vršilo od 12. do 14. septembra t. l. Poduk prične 17. t. m.

Poročil se je inženir gospod Henrik Sorli v Trstu z gospodično Blanko Marijo Chiesio.

Smrt stare delavke. 72letna Ana Tomašević je delala pri Lloydu. Sedaj pa so jo tam odpustili, ker je bila preslaba za delo. V največji bedi je storila konec svojemu življenju s tem, da je odprla plin v kuhinji in se tam zabalila v smrtno spanje.

Dnevne vesti.

— Odlikovanja. Nadporočnik Nikolaj Kober 17. pp. in stotnik Valentin Čop art. p. 28. sta odlikovana z redom železne krone tretjega razreda z vojno dekoracijo in meči.

— Odlikovanje. Odbornik deželne zveze za tujski promet na Kranjskem dr. Valentin Kršper je odlikovan z vitežkim križcem Fran Josipovega reda.

— Odlikovanje. Gospa Marija Pogachnik, soproga sodnega nadoficijala v Ljubljani, je bila za svoje izborni in pozitivno delovanje v vojaški bolnici odlikovana z zlatim križcem na traku hrabrostne svetinje. Preje pa je bila še odlikovana s srebrno častno svetinjo Rdečega križa, z vojno dekoracijo.

— Iz justičnega ministrstva. Ministerijalni tajnik v ministrstvu za socialno oskrbo dr. Ivan Polec je imenovan za ministerijalnega tajnika v justičnem ministrstvu.

— Osebnost. C. kr. evidenčnemu nadzorniku Josipu Kernerju v Logatcu je podeljen od c. kr. ministrstva za javna dela stanovski naslov inženir.

— Državne in deželne draginske doklade za Kranjsko učitelstvo. Kranjskemu učitelstvu se izplača sedaj sankcionirana draginska doklada 1. oktobra t. l. Vlada prispevek za oktobra znaša 1.073.333 K. Čuje se, da izplača deželni odbor 40% k državnemu prispevku, to je 858.667 K.

— Za kranjsko učitelstvo. Kakor smo izvedeli, so razni krajni šolski sveti na Kranjskem poslali Jugoslovanskemu klubu na Dunaju pozive, naj ta posreduje, da dobi učitelstvo takoj izplačano vojno doklado, katero je dovolil državni zbor. S tem so pokazali, da so na strani učitelstvu ter vedo ceniti delovanje in pomen ljudske šole. Upati je, da se ozlase še drugi, da s tem pokažejo zavednost in solidarnost!

— Učiteljski štrajk. Z dežele nam pišejo: Po celi deželi je sprejel občinstvo, pred vsem pa stariši, odločni nastop vsega učitelstva dne 5. t. m. y

Ljubljani, z veliko ogorčenostjo v vednost. Ogorčenost pa ne velja učitelstvu, temveč tisti leni, brezsrčni gospodi, ki je slučajno gospodarska brezpravna učitelstvu. Ako bi storili ti ljudje svojo dolžnost, kakor jo stori vsak, najzanimnejši gospodar napram svojim poslom, da jih namreč pošteno in o pravem času plača, ne bi učitelstvo poseglo po zadnjem, obupnem sredstvu, t. i. štrajku. Nihče se ne zrača nad tem, ampak vse je ogorčeno, da je moralo priti do tega ravno na Kranjskem, kjer pašujejo na odgovornih mestih ljudje, ki trobijo v svet »čisto« resnico in po katerih žilah se pretaka viteška kri. Kot v odmev temu ogorčenju zahveva vsa javnost, da se takoj store vsi koraki, da dobi učitelstvo na Kranjskem celotno, ne samo 75% doklade. Državni poslanci, povejte v državnem zboru (saj je za 10. t. m. sklican finančni odsek, da je vsa poštena javnost ogorčena, da ravno na Kranjskem učitelstvo ni dobilo za leto 1918 še nobenih doklad. In ker deželni odbor noče dati 50% k dokladam, naj mu vlada odtegne tiste prispevke, ki jih dobiva pod raznimi naslovi. Za to pa naj ne bode nobenega odlašanja! Novina je tu, vse nakupuje, le učitelji stoji praznih rok tu. Pouk naj bi se začel 15. t. m., učitelji pa ne vedo, kje naj dobe denar za vsakdanjo hrano i. dr. Proleta dolžnost je vseh faktorjev, da ugotove staršem, da bodo naši otroci lahko šli 15. t. m. v šolo. Pa ne morda z bičem, ampak s tem, da učiteljem takoj plačajo!!

Na c. kr. državni višji realki v Ljubljani se vrši vpisovanje za šolsko leto 1918/19. Dne 15. septembra od 8. do 12. ure za sprejem v I. razred; dne 16. septembra od 8. do 12. za sprejem lastnih učencev v II. IV. razreda; dne 17. septembra od 8. do 12. ure za sprejem lastnih učencev v V. do VII. razreda; dne 18. septembra od 8. do 12. ure za sprejem lastnih učencev, ki so imeli napraviti dne 17. septembra ponavljalni ali dopolnilni izpit; — dalje zglasenje vseh tujih učencev za II. do VII. razred. Sprejemni izpit za I. razred je dne 16. septembra ob 8. zjutraj. Ponavljalni in dopolnilni izpiti se vrše dne 17. septembra ob 8. uri zjutraj, sprejemni izpiti tujih učencev za II. do VII. razred dne 19. septembra ob 8. uri zjutraj. Vsak učenec naj za vpis prinese s seboj zadnje leto spricevalo (pri tujih učencih z odtodno klavzuro), krstni (rojstni) list in dva redno izpolnjena stanovska izkaza. Prosilci za sprejem v I. razred imajo razven tega tudi pokazati frekventacijsko spričalo ljudske šole, ki so jo nazadnje obiskovali, in naj pridejo dne 15. septembra v spremstvu svojih staršev ali njih namestnikov. Stanovski izkazi se dolo pri šolskem slugi. Natančne vse povere razglas ravnateljstva v šolski vest.

— Nerazdeljen šolski pouk. Iz krogov prizadetih staršev se nam piše: Začelo se bo šolsko leto in naši malčki se bodo ločili od svojih igrar ter začeli skušati resnost življenja. Čuje se, da bo v nižjih razredih razdeljen šolski pouk. To pa nam staršem iz več razlogov ne more biti po volji. Predvsem je cel dan razrigan za otroke, ki nima potem nikdar pravega časa za gibanje na prostem, kar je posebno v sedanjih časih velikega pomena. Dalje nimamo prostih poslov, kakor prejšnje čase, da bi otroke kar štrikrat na dan spremljali v šolo in iz šole. Po zimi prihaja v poštev tudi vreme in obutev, ki se je niti za drag denar ne dobi. Končno je pa otrok pri razdeljenem pouku preveč raztresen, dočim tretjo uro po primeren oddihljajo po drugi uri prav lahko prenese. Vse to naj bi šolske gosposke uvaževale in vsaj v nižjih razredih, kakor lani, uvedle nerazdeljen pouk.

— Z dežele nam pišejo: Želji staršev učencev srednjih šol glede pričetka šole 1. oktobra pridružujejo se tudi starši ljudskošolskih učencev na kmetih, ker bodo sedaj te otroke, katerih je gotovo več nego srednješolcev, najbolj rabili. Pri pospravljanju poljskih pridelkov, pri paši in drugod nam bodo sedaj ti otroci največ koristili. Ako so se ljudske šole v letih 1914, 1915 in 1916, ko je bilo še dovolj delavnih moči in živine, začele še le meseca novembra, koliko bolj je sedaj to potrebno, ko ni nobenih delavcev več na živine, a oni, ki so doma, zlasti ženske, so od prenapornega dela že popolnoma izčrpani. Tudi niso otroci še z obliko preskrbljeni, ker »pospejevalnice« za obliko niso še izdale kart. Nadalje so nam učitelji, ki so prišli s shoda v Ljubljani pripovedovali, da ni v nobeni trgovini dobili ne šolskih knjig, ne zvezkov, ne tablic. Knjige se še tiskajo, zvezki delajo, tablice še le pridejo itd. Vse trgovine so se izrazile, da ni mogoče do 15. t. m. še ničesar dobaviti. Kakšna šola pa bo potem, če ni nobenih učnih potrebščin? In učitelstvo tudi pravi, da ne gre v šolo, ako se njegovim željam do 15. t. m. v polnem obsegu ne ustreže! Deželni odbor se pa izgovarja, da do 15. septembra nikakor ni mogoče vseh priprav izvršiti. Prične naj se torej šola 1. oktobra, do katerega časa bodo lahko vse izvršeno, ter bodo šli učitelji lahko v šolo ter bo tako »volkup sit in koza cela« — Več staršev z dežele.

— Iz seje magistratskega sveta dne 6. septembra 1918. Ustanova Marije Valerieje po 80 K se podeli naslednjim vdovam: Valentini Bar. Sv. Petra nasip 37; Franciški Golob, Cegnarjeva ulica 8; Leopoldini Longyka, Prule 6; Alojziji Marks, Sv. Florijana ulica 24 in Ivani Starc, Sv. Petra cesta 73. — Josipu Verliču, posestniku na Tržaški cesti 11, se podeli koncesija za izvrševanje gostilniškega obrta z istimi pravici, kakor jih je imela doslej Antonija Vojevič, ki je svojo koncesijo njemu na korist odložila. — Stavbno dovoljenje za zgradbo enonadstropne vile na parceli št. 26/14 Šentpetersko predmestje ob Ahaclevi cesti se podeli Jeri in Francu Poženelu, deželnemu računskemu oficijalu. — Uporabno dovoljenje se podeli: J. Železnikarju, hišnemu posestniku in trgovcu, Stenčevska ulica 13, za izvršeno hišno kanalizacijo ter druge adaptacije, in tvrdi Samsa & Ko. Metelkova ulica 4, za zgrajeno leseno lopo, v kateri sta, postavljena ekstrakcijski aparat in razparjevalec ter za različne druge naprave. — Deželni zvezi za tujski promet in turistiko na Kranjskem se prikaže prispevek za 1. 1918, v znesku 2000

kron, glede izplačila zastankov za l. 1915, 1916, in 1917, v znesku 6000 K bo pa odločil občinski svet.

— **Ljudska predavanja »Akademije«.** Blizu se jesen in ž njeno predavateljska sezona »Akademije«. Poleg posameznih predavanj, ki se bodo vršila v prvi vrsti v sredini mesta, s katerimi pa bodo pričeli »Akademije« tudi na periferiji, zlasti v Šiški, se bodo vršili večtedenski kurzi o higijeni, naravoslovju itd. Jezikovni kurzi in literarni večeri. Kurzi se bodo pričeli deloma oktobra in deloma novembra. Program kurzov se bo še pravčasno naznanil po listih in lepakih in ravno tako čas vpisovanja. S posameznimi predavanji pa prične Akademija že ta mesec. Ta predavanja se bodo naznanjala sproti: vršili se bodo mesečno najmanj po dve predavanja. Literarni večeri bodo namenjeni v prvi vrsti literarni izobrazbi in gojitvi duševne kulture, ki jo pri nas tako pogrešamo. »Akademija« prične svoje letošnje delo s takim literarnim večerom. Predaval bo dr. Ivan Prijatelj, eden najboljših poznavateljev naše kulturne zgodovine. Kot predmet svojega predavanja si je izbral: »Levstik. Jurčič in Stritar kot glasniki mladostne slovenske kulture«. Literarni večer se vrši v sredo, dne 11. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Sedeži po 1 K, stojšča 50 v. Dijaki in diakinje so vstopnine prosti.

— **Sestane abiturientov iz leta 1893.** Čez 25 let se snidejo abiturienti državne gimnazije ljubljanske iz leta 1893, v četrti zvečer 12. septembra pri Struklju v Ljubljani.

— **Mlade gospode in oosodilne vseh stoletj** ključ domovina, naj pridejo v torek, dne 10. septembra ob 6 zvečer v Mestni dom (velika dvorana), da se porogovimo o narodnem blagdanu. Naj nas bo na stotine zbrali, kar gre za tisoče trpečih naših ljudi. — **Odbor.**

— **Koncert »Ljubljanskega Zvona«** se ponovi v četrti zvečer ob osmih v veliki dvorani Narodnega doma. Vstopnice so na prodaj v trafiki v Prešernovi ulici.

— **Skandali in izzivanja na Južni železnici.** Da je ni malomarneje in brezvestnejše železniške uprave, nego je ona Južne železnice, ve vsakdo, ki je imel le enkrat priložnost, se voziti po kateri drugi progi. Potnik, ki se vozi z vlaki Južne mora skorajda pred vsako vožnjo napraviti testament, vzeti s seboj revolver, stol in svetilko ter rezervna okna. Na nobeni železnici niso vozni tako zanemarljivi, na nobeni varnostna sredstva tako brezvestno nedostajna, kakor na Južni. Če je le mogoče napraviti v prometu kakšno zmešnjavo, poslabšati neznosne razmere — Južna to gotovo stori. Tako n. pr. pošilja iz gologa, fanatičnega sovraštva do vsega, kar je južnoslovensko, slovenske uradnike, ki poznajo opasno progo, so priznajo najposlednejši in najvestnejši v službi in kot rojaki dostikrat vsaj nekoliko popravijo pregrehe današnjih gospodov proti našemu potujočemu občinstvu, v nemške kraje, na naše ozemlje pa nastavljajo vsenemške hujškatice in pa jezikovno povsem nesposobne ljudi, ki v občevanju z ljudstvom se izzivajo in takorekoč pri vsaki prodani karti, pri vsakem voznem listu naznanjajo, da Južni železnici ni toliko do urejenega prometa, kolikor do tega, da bi se njene proge predstavljale svetu kot trdne in varne nemške ceste po južnoslovenskem ozemlju. Iz zadnjega časa nam je znanih več slučajev, da je Južna železnica slovenske uradnike preganjala bogve kam med krofače, na njihovo mesto pa poklicala svoje nemške »pionirje«. Tako je n. pr. nedavno preganjala s trbovelske postaje uradnika Oseta nekam na Nizje. Avstrijsko mesto njega pa opravišča sedaj službo menda kar dva trda Nemca, s katerima se ne moreš niti v jeziku za gluhoneme (znajmenja s prsti, miganje z ušesi, kimanje z glavo itd.) sporazumeti. Ako danes zahtevajo v Trbovljah vozni listek v Celje, Zagorje se ti zgodi, da dobiš odgovor: Verstehe nicht! V Trbovljah! Ne vemo, ali imajo gospodje Južne železnice kaj časa, da tu pa tam pogledajo na uro zgodovine. Če bi pogledali, bi videli, da se kazale tudi za ne premišljeno že prav opasno — proti dvajseti uri. Naše državne poslane opozarjamo na sistematično germanizacijo, s katero si hoče Južna menda zaslužiti pri vladi in Nemcih pardon za svoje grehe.

— **Nabiralcem daril in deležev za slovensko gledališče po deželi.** Gledališka sezona se bliža svojemu početku. Razumljivo so razni stroški, predvsem razumljivo pa je, da ne smemo obstati na tem, kar smo do sedaj nabrali, nego moramo gledati, da nabereimo čim največ mogoče gmočnih sredstev ter tako podpremo željo vsega naroda po čim najboljšem gledališču. Slovensko gledališče v Ljubljani je kulturno središče cele Slovenije, a ne samo Ljubljani. Zato se obrača gledališki komisiji na vse nabiralce, naj ponovno in neumorno nabirajo deleže in darila, saj s tem pomagajo utrjevati ves narod na znotraj za bodočnost, ki za čaka. Občinstvu pa naj veljajo le te besede: Darujte in zavežite se, da zidate narod, sebi in svojim potomcem najpomembnejši kulturni zavod svojega naroda.

— **Konec poletnega časa.** Dne 16. t. m. ob 3. jutraj se povrno me normalnemu računanju časa, takrat se premaknejo kazalci na vseh javnih urah na 2. uro. Časovni prehod je določen za noč od nedelje na ponedeljek in med 2. in 3. uro jutraj radi tega, ekr je čas najmanj železniškega prometa in se da odredba najlažje izvesti.

— **Igranje v ogrski razredni loteriji** je prepovedano. Znano je, da ogrski kolektanti skušajo z vsemi sredstvi spodbuditi ograde razredne loterije tudi na Kranjskem in se v doseg svojega namena poslužujejo celo zavajajočih napravnih naslovov. Občinstvo se svari pred nakupom omenjenih srečk. Neprilicne posledice protipostavne naloge teh srečk so, kar je bilo že večkrat objavljeno, da se srečke zaplenijo, morebitni dobitniki zapadejo v korist države, poleg tega pa mnoga zamažena pota, ter občutljive denarne kazni. Zato naj ne naročajo srečk ograde razredne loterije, ako jih pa dobita brez naročila, uničite ali pa izročite njih finančni oblasti.

— **Tatvine.** V bližini dolentskega kolodvora so prijeli 53letnega delavca Ivana Ljuba iz Ljubljane, ki je imel v

vreči 5 pišket, 4 zajeke in 2 kg suhih goved. Kakor se je pozneje pokazalo je vse to ukradel v bližini okolice. V Velah je neka 15letna delavka vzela Emi Perkov 200 K denarja. Dekle je bilo kmalu na to aretirano. 31. pret. meseca je bilo v Wolfovi ulici ukradeno kolo vredno 1000 K. Tatu so aretirali pred kavarno Central. V Smrečju so pokradli ruski vietniki Tereziji Celar raznega blaga v vrednosti 1000 K. Iz vagona ob Boh. Bistrici je bilo ukradenih 5 vreč pšenične moke v teži 400 kg. Moka je bila skrita v nekem svinjaku. Osumljena sta dva železniška uslužbenca. V Medvodah se je izvršil vlom v žitno skladišče deželne poslovalnice in ukradeno je bilo 360 kg žita. V Zgor. Kanomliji je izginil iz hleva posestniki Mariji Vonešni vol vreden 2500 K. Iz kurilnice na glavnem kolodvoru v Ljubljani je bil ukraden 4 metre dolg transmišijski klemen. Andreju Finku na Karolinski zemlji so odnesli tatovi pet loncev svinjske masti in vrečo pšenične moke. V kosezah je odprl tat iz svinjaka 1000 K vrednega prašiča.

— **Vojska, gospodarstvo in življenje na deželi** pristavi v Medvodah. Mnogo se je dosedaj pisalo o gnilim gospodarstvu v Medvodah, a kakor se vidi, brez uspeha. Različni gospodje se še vedno igrajo z našim poštnim ljudstvom, ki pa k temu samo molči. Nekaj se v pojasnilo: 1. Malo številno švicarskih krav, ki so se ostale žive in ki čakajo, da odidejo po istem potu kakor prejšnje, hira v različnih lesenih barakah, za katere so zmetali strokovnjaki tisoče in tisoče. Krave, ki so bile namenjene za plemo in za zarod za ono živino, katero nam je odvzela kruta vojna potom rekvizicije, so oddane v roke ljudem, ki niti polna nimajo o živinoreji. Glejajo samo nase, drugo pa jim je deseta briga. Preje o početku živinoreje je bilo dobro. Delalo se je vedno z dobičkom, a ni bilo zbrano toliko uslužbenec kot pa sedaj. A nekatere se ni bilo dosti. Poleg oskrbnika so postavili še nadoskrbnika, ki nima drugega posla, kot da gleda okoli sebe in da se vozi z deželnimi konji po okolici. Trpinči konje s težko kočijo po raznih strminah v smeri proti Robežu in tako uničuje konje, katere bi vsako rad vzel v dobro oskrbo. Za vso pristavo bi zadostoval samo en večak, ne pa toliko različnih gospodov, ki so eden drugemu v nadlego, ki se zanašajo eden na drugega in ki čakajo samo na svoje mastne plače. 2. V bližini Preske se nahaja lep travnik, kjer je bila letos krasna otava. Tja so gnali strokovnjaki krave v deželnem vremenu, da bi se pasle. Krave pa so vse pohodile in onesnažile z odpadki. Tekom par dni pa je prišlo vodstvo — ali nadoskrbnik do ideje, da bi bilo dobro otavo pokositi in spraviti. Z dvojnimi trudom so spravili otavo v svoje prostore, kjer pa bo čakala odrešenja kot stela. Potem pa bodo prišli odloki iz dvorca in oskrbnik bo jemalo našim kmetom še ono seno, ki so ga z velikim trudom in v znoju svojega obraza skupaj zbrali. Odkar se nahaja »slavna živinoreja« v Medvodah, se vsako leto primanjkuje krme, ker so odvzeli najlepše travnike, katere so imeli preje kmetje. To je velika krivica! Deželni odbor, katerega dolžnost je, da skrbi za blagor dežele, s tem uničuje eksistenco našega kmeta. Kmetje pa morajo potem prositi za seno in ga z dragim denarjem in z živili plačevati. Zakaj je prva leta oskrbnikstvo shajalo z domačo krmo? V onih časih se je bolje gospodarilo. In sedaj? Kmetje, ki vedo, kako dobro stvar za njih je gnoj, prodajo in moledujejo pri nadoskrbniku, da bi dobili par voz. Dežela gnoji večino z umetnimi gnojili, ker je dosti denarja na razpolago in zato da nekoliko gnoja lahko preč. A v tem se vidi lubežen do našega revnega ljudstva. Mesto da bi mu pomagali in skrbeli, da tim več pridelajo in da ne stradajo, delajo ravno nasprotno, gnoj dobe namreč samo oni, ki plačajo z živili. Naše ljudstvo naj bi dalo za gnoj še oni živci, ki je preostali? Ze itak stradajo in potem naj bi dali še ono malenkost, ki je preostala in da potem stradajo na račun drugih. Lahko se smejijo potem dotični gospodje, ko sede pri polnih skledah, dočim se drugi trudijo in gledajo, da prežive svojo družino. To je nekaj nezasiščenega. In take ljudi trpi kranjska dežela pod svojim krovom. V medvodski občini ni došla moka po tri mesece, dočim je nadoskrbnikstvo v zadnjih mesecih selalo koruzo po njivah, da bi potem z zelenjem krmili živino. 4. Deželna pristava je začela letos s poljedelstvom v večjem obsegu. Izid naravnost sijalen. To je bilo delo gospoda oskrbnika Malaske, za kar mu gre vsa čast. Pridelalo se je mnogo, kar se vidi posebno iz tega, ker so mlatili s strojem celih 10 dni. Koliko je bilo vsega, ne izve niko. Zalogo se skrivajo in delavke, da bi molčale, so dobile plačano v masti in v najlepši pšenici. Hvalevredno bi bilo, da bi se naši žitnoprometni zavodi tudi za to žitnico malo poborili in popisali. Zakaj naj bi dajal samo kmet, ko je pa tudi tukaj taka preobilica. Čudo je samo, kako more nadoskrbnikstvo plačevati delavce z mastjo, ki je namenjena za deželne uslužbence in za Ruše. 5. Najbolj smešno pa je pri celi živinoreji, kako se naglo menjavajo naslovi in gospodje. Prišel čez dan, odšel čez noč. Zelo dolgo se je držal neki gospod, o katerem so rekli, da je »strokovnjak« in ki je bil v 4. činovnem razredu. V Medvodah je dobil celo naslov »ravnatelja«, sedaj se pa nahaja nekje na Gorenjskem za materija, a vleče vseno isto plačo. Na vas, gospodje poslanci, se obrača ljudstvo iz okolice Medvod s ponižno prošnjo, da bi napravili temu početju in gospodarstvu enkrat konec. Tako se ne skrbi za blagor našega ljudstva, ampak se mu kopije grob. Zatorej proz za nadoskrbnikstvo in z ljudmi, ki nimajo nikakega posla in niti polna o celi stvari. — Več kmetov iz okolice.

— **Čr. državnega gimnazija v Kranju** nam je poslala nemško letno poročilo. + **Marija dr. Wilfanova.** Hud udarec je zadel spoštovano rodbino znane kranjskega politika dr. Josipa Wilfanova, ko je smrt posegla vanjo in iztrgala iz nje vro živilenjsko družico soprogu in skrbno ljubezno mater štirim otrokom. Gospa Marija dr. Wilfanova, rojena Savnikova iz Kranja, je bivala valed vojnih razmer s svojimi otroci v Kranju pri svojih domačih, kjer jo je sedaj nenadoma pokosila smrt. Pogreb se je vršil včeraj popoldne v Kranju. Preostali naši iskreno sožalje.

— **Iz Hrastnika.** Člani dohodok privedne Narodne Citalnice z dne 1. t. m. znaša 1453 K 32 v. Za ta lep uspeh steklo so si glavne zasluge naši dobri prijatelji Zagorjani in v prvi vrsti njih Glasbeno društvo, ki je s svojim kva-

nim potiem privabilo na stotine gostov. Glasbeno društvo sodelovalo je na lastne stroške, brez vsake odškodnine ter izrekamo zato vsem, zlasti gr. predsedniku in pevovodji najiskrenejše zahvalo. Zahvaljujemo se pa tudi vsem odličnim Trbovcem za mnoge priljubljene obiske. Hvala končno domačinom, zlasti še gospe in gospodjem, za njih poštvalno sodelovanje. — **Odbor.**

— **Poročil se je** Josip Torv, učitelj v Trbovljah. — **Vodah z gospodično** Mici Gutsmandlovo. Bilo srečno!

— **Iz Trbovelj.** Prostovoljno gasilno društvo v Trbovljah je priredilo dne 25. avgusta t. l. v Kleku nad Trbovljami priprosto veselico. Vrh Vodanec in Trbovljanci, ki so že nekaj radi posekali prireditve našega gasilnega društva, so se tudi to pot odzvali v častnem številu ter pripomogli do lepega gmočnega uspeha, tako da se je zamoglo iz čistega dobička poleg društvene blaginje s primernimi zneski podpreti tudi našo Ciril - Metodovo družbo, slovensko šolo v Mariboru, dijaško podporno društvo »Domovina« v Ljubljani, oslepele goved. vojaške v Gradcu, slovenske visokosole in fond za politične preganjance. Lepemu moralnemu uspehu veselice je pa v prvi vrsti pripomogel »Rudarski pevski zbor Trbovelj«, ki je z vzhornim predvajanjem naših lepih sloj. četverpesevov pod vodstvom g. M. Ličarja na najlepši način izpolnil spored. Izvrstnim pevcom, kakor tudi »Rudarskemu gasilnemu društvu na Vodah«, ki nas je posetilo, v prvi vrsti pa tudi našim narodnim gospe in gospelem, ki so tako nesebično skrbile za dobrobit gostov ter vsem drugim obiskovalcem veselice izreka gasilno društvo najiskrenejše zahvalo ter jim ključ krepki narodni »Na pomoč«.

— **S Ponikve nam pišejo:** Ciril - Metodova podružnica na Ponikvi ob južni železnici je priredila pri ogromni udeležbi iz vseh krajev dne 25. avgusta veliko ljudsko veselico na prostem. Proti 6. zvečer pa, ko je že zavladalo na veselitem prostoru najbolj živahno vrvenje, stemni se nenkrat nebo. Po malem začne padati kapljice in niče ni slutiti kaj hudega. Pa prišlo je drugače. Nastal je takšen piš in navti, da ljudje že dolgo ne pomnijo takega neurja. Blisk za bliskom je svigal po nebu, med nehom in zemljo, treskalo in grmeljo je, da so ljudje stisnjeni v prostornem kolozu in po obširnih sobah gosp. Fr. Zilčarja, kamor so se bili zatekli, strahoma pričakovali, kaj da pride. In ne zaman. Naenkrat blisk in tresk in ne dolgo potem se že zasveti kot velika goreča baklja na Luterjskih gričih. Vse preplašeno sprašuje, kam je udarilo, kje gori? Le prehitro se je razvedelo, da je tako nepričakovano doletela nesreča eno najbolj uglednih ponkovskih obitelj in sicer Zidolovec, po domače »pri Kocelju«. Kakor se je pozneje izvedelo, je udarila strela v listnico tik hiše in namah je bilo kljub silnemu naliivu vse v ognju. Zgorela je hiša ter vse gospodarske poslopje z vsem do tal. Rešili so je živino, nekaj gospodarskega orodja ter pohištva. Ves dosedajni letošnji pridelek je uničen. Kakor govorijo ljudje, se je mlada gospodinja Rozika, katere mož je že čez štiri leta na bojnem polju, uprav heroično obnašala. Niti za trenutek ni zgubila samozavesti in je rešena, je skoro vse iz njene dela. Vsa čast in priznanje tej mladi, pogumni kneti! Kakor se čuje, se snuje odbor, ki bo imel nalogo, skočiti v tej hudi stiski nesrečni rodbini na pomoč. Skoda znaša nad stotisoč, zavarovalnica pa je nekaj tisoč kron. Ugledni rodbini naše občine sočutje! Da v sled nepričakovanega neurja, saj je bil malo poprej nakrasneli dan, ter vsled gornje nesreče ni bilo več na veselitem prostoru pravca, prazničnega razpoloženja, je samo ob sebi umeno. Vendar se je veselica vršila naprej. Neumorne Ponkovljanke so v gneči razpečale srečke za preoblen srečlov, krasne šopke lepih domačih cvetk ter razno drugo blago. Zaostali tudi ni naš vrli mešani pevski zbor, kakor tudi ne neutrudljivi zidomski železniška godba. Proti vsemu pričakovanju je gmočni uspeh veselice prav zadovoljiv, in sicer znaša čist dobiček 846 kron, kateri se je tako - le razdelili: Ciril - Metodova družba dobi 446 kron, dijaška kuhinja v Celju in v Mariboru vsaka po 150 kron ter oslepele vojaške domačje pešpolka št. 87 100 kron. Ne hom vas vse naštevati, ki ste si na en ali drug način stekli zaslug pri tej prireditvi. Rečem samo: Srčna hvala vam vsem, prav posebno pa vam, vrle zavodne domačinke, ki ste s svojimi krasnimi, bogatimi darili pripomogle k temu uspehu, ter vama cenjena g. Culek in g. Receli, za vajino toliko poštvalnost! Bog plati vam vsem in na sigurno srečnejše svidenje pri prihodnji prireditvi! — **Apački.**

— **Iz Konije nam poročajo:** V soboto 31. avgusta t. l. so naši posilnimeci priredili gledališko predstavo z obilnatim pijančevanjem in hilaenjem. Mi nimamo nič proti taki prireditvi, vsaj za zdaj še ne. Ozorčeni smo le, da se je svoječasno Slovincem, ki so priredili koncert radečemu križu, od občine prepovedalo vaie v privatnih hišah z ozirom na žalostne in resne čase. Protestirali moramo na na vsak način proti postopanju naše politične oblasti. Kmetu se vzame zadnji kos živine, določen za prehrano vojaštva in prebivalstva, a mesto, da bi se ta živina res, vporabila za stradanje, se stijo razni mozolci. Za veselico Posilnimec se je zaklalo, ali z dovoljenjem ali ne, ni znano, veliko tele; pilo se je in jedlo razven mesa tudi še pečivo iz najfinejše moke, vse proti predpisom. Rajejanje je trajalo še dopoldan drugega dne! Ako pride bolnik ali drug revez prosjači za nekaj dek mesa — na drugi strani se pa še krepkejša pove — to meo ni za Slovincem. Na razpolago so priče in je dokazano, da se je od imenovanega teleta oddalo k večjemu 1½ kg bolnikom in starcem, vse drugi del se je pa vporabil za Festfressen. Ni se čuditi, da naše ljudstvo pri takih razmerah ne ostaja mirno, posebno še, ako gre v nedeljo izmučeno in izstradano k prednolodanski maši ter vidi od prejšnjega dne pitane in preohjedeno ljudi tuliti po trgu. Naše okraj, glavstvo ima celo stoletno vojakov in razne prehrani, nadzornike na razpolago, ki stražijo ceste, da se niti zrno iz okraja ne izvozi. Še celo na železnici odsamejo živež ne samo bezgumen Slovincem (židom se vse priznase), ampak tudi vojakom dopustnikom, ki se vračajo na bojno polje z malenkostno množino živeža ali kakom kruha

in svinjine, podarjenim od sorodnikov za daljno pot. Zakaj vendar ti vojaški in nadzorniki niso bili poslani malo pregledovati na to veselico? Morda za to, ker je bilo na plakatu zapisano »vstop dovoljen samo Nemcem?« (ker pri nas Nemcev ni, se pravi to »nemskutarijem«). — Kako potrpežljivi so namrav vsem tem provokacijam naši ljudje Trški in okolški Slovinci n. pr. se vedno pridno zahajajo v gostilne, kjer ni drugega slišati, kakor zabavljanje brez nase narodnost. Pred vojno so bili seveda časi, ko so ti gostilničari, mesarji, usnariji, trgovci in razni obrtniki ponižno prosili pri Slovincih — daite tudi nam kaj zaslužiti, da ne poginemo, kar so nekateri Slovinci iz golega usmiljenja, ki pa ni bilo na mestu, res storili, a sedaj ko so ti ljudje obogateli od našega denarja, so ošabni in mesto, da bi se izkazali hvaležni, na najstrupenejši način zabavljajo čez vse, kar je slovenskega. Pomimo, nimamo ved vzroka tem nestrajnem še dalje žepe polniti. Merodajni krogi bodo morali poskrbeti, da se bo mo v domači hiši, v Narodnem domu v Konjicah, z dobro postrežbo, pitjačo in hrano, vsaj tako kot v nemških gostilnah, če ne boljše pogostili, ko gremo po svojih vpravkih. (...)

— **Poročil se je** v Moinku nadučitelj g. Ulrhi Koniar, gđ. Ivanko Hribarjevo. Bilo srečno!

— **St. Pavel Savinjska dolina.** Na splošno vročo željo ponovi naša Ciril in Metodova podružnica toli dobro uspešno Salogiro »Ciganji« v nedeljo 15. t. m. ob treh popoldne v poprejšnjih prostorih. Čisti dobiček je namenjen slovenskim oslepelem vojakom, slovenski šoli v Mariboru in drugim dobrodelnim namenom.

— **Ljutomer.** Slov. pevsko društvo v Ljutomeru priredi v nedeljo, dne 15. septembra ob 4. uri popoldne v telovadnici Frane Jožefove šole dobrodelni koncert in sicer za naše oslepele vojaške in za obmejne šole. Spored: 1. Moszkowski: »Kraikovski«, klavir, četveročrno; 2. Laharnar: »Moja Avstrija«, šestorglasen mešan zbor; 3. Foerster: »Ave Maria« iz Gorenjskih slavček, mešani zbor s klavirjem; 4. Foerster: »Povejte ve planinec, možki zbor; 5. Volarič: »Slov. mladenkam«, ženski zbor s klavirjem; 6. Foerster: »Venec. Vodnikovih pesni«, mešani zbor s klavirjem; 7. Gerbič: »Žitno polje«, mešani zbor; 8. Atanasievic: »Na te mislim, fantazija za klavir, dvočrno; 9. Andel: »Oj jesenske duge noč«, hrv. nar. za mešani zbor; 10. F. S. Vilhar: »Mornar«, bariton-solo s klavirjem; 11. Dr. Schwab: »Dobro jutro«, pevski vatek s klavirjem; 12. Pahor: »Veseli bratci«, pevška koračnica s klavirjem. Vstopnina: 1. sedeži 4 K, II. 3 K, III. 2 K, stojšča 1 K. Po koncertu srečlov. Preskrbljeno bo tudi za krepčilo. Koncert se vrši ob vsakem vremenu.

— **Trile sovražni letali nad Beljakom.** Iz vojnoporočevalskega siana 8. septembra: Dne 7. septembra ob 9.25 popoldne so poskusila tri sovražna letala, prihajajoča iz Ziltske doline, napasti Beljak. Letala so bila sprejeta z ljudim ognjem. Naši odbojni letalci so potisnili sovražnika od mesta in ga prisilili, da se je vrnil. Sovražnik je mogel radi tega vrči samo nekoliko bomb v vsej naglici, dve sta eksplodirali, ne da bi napravili kakšno znatno škodo. — Poroča se, da so bile pri napadu sovražnih letalec težko ranjene tri ženske.

— **K izgredom v Beljaku.** Župan Asman je izdal oklic, v katerem pravi, da je prehranjevalni odbor beljaškega mesta pri vseh vladnih organih posredoval, da bi se dala pomoč prehranjevalni bedi prebivalstva v Beljaku. Ako vlada ne bo pomagala glede ogrskega zmrzlega mesa in drugega nomanikanja v najkrajšem času, bo odbor ustavil svoje delovanje. Počakati hočejo do srede 11. t. m. — Od vplentjenih zalog po raznih trgovinah je policija precej dobila in vrnila, deloma pa so ljudje sami prinesli nazaj vplentene reči. Koroska vlada je vstavila oddajo dragega ogrskega zmrzlega mesa za Beljak in Celovec. Dobivali pa bodo v obeh mestih vsak torek 5 dkg in vsako soboto 15 dkg. moke na od 8. do 22. t. m. vsak teden 300 gramov za osebo. Ta odredba se razteza tudi še na neke druge občine. — Pri izgredih se po poročilih iz Celovca ni streljalo na množico, ampak z vodnimi žarki je bila obsuta, na kar je množica reagirala s kamenjem. Ranjene so bile 3 osebe: en poročnik, en praporščak in en policijski agent.

— **Tisoč kron nagrade razpisuje** grof Thurnovo gozdno oskrbnikstvo na Koroskem za onega, ki bi naznanil morilec njegovega gozdarja Frana Urbasa, ki je bil umorjen letoš 1. avgusta na Obinojku. Nagrada je vložena pri sodnji v Železni Kapli.

— **Goreča pošiljatev tobaka.** Na kolodvoru v Gleisdorfu so zanazili na tovrnem vlakcu, da gore v lednem vagonu zavoji surovega tobaka. Prišli so ognjezarci, ki so rešili večji del dragecne pošiljatev. Škoda na je precejšnja, ker je rešeni tobak mnogo trpel valed vode.

— **Izgubljeno.** V soboto 31. avgusta se je v vlakcu Področica - Jesenice izgubil rdeč - rjavkast volneni plet. Pošien naiditelti nal ga odda v garderohi v Kranju ali na Jesenicah proti nagradi 10 kg sladkorja in drugih živil.

Aprovizacija.

— **Krompir za VII. okraj.** Stranke VII. okraja prejmejo krompir na zelena nakazila v torek dne 10. t. m. dopoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: od pol 2. do pol 3. št. 1 do 200, od pol 3. do pol 4. št. 201 do 400, od pol 4. do pol 5. št. 401 do 600, od pol 5. do pol 6. št. 601 do konca. — Stranka dobi za vsako osebo 3 kg krompirja; kilogram stane 50 vinarjev.

— **Krompir za VIII. okraj.** Stranke VIII. okraja prejmejo krompir na zelena nakazila dne 10. t. m. dopoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: od 8. do 9. št. 1 do 235, od 9. do 10. št. 236 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 3 kg krompirja, kilogram stane 50 vinarjev.

— **Krompir za IX. okraj.** Stranke IX. okraja prejmejo krompir na zelena

nakazila v torek dne 10. t. m. dopoldne od 10. do pol 12. ure. Stranka dobi za vsako osebo 3 kg, kilogram stane 50 v.

Prosveta.

— **Poziv za Lisinskijev koncert** u Beču. »Kako je več poznato priredjuje hrv. glazbeni klub »Lisinski« na poziv ugleidno društva »K. und K. Gesellschaft der Musikfreunde« na dan 5. listopada o. g. vokalni koncert u Beču. Umolvavaju se stoga Hrvati, Srbi i Slovinci nastanjeni u Beču, da radi poziva na ovaj koncert pošalje svoje adrese Slovenskom izdavačkom zavodu, Wein 11, Spiegelgasse 4.

Razne stvari.

— **Umor na Dunaju.** Delavec Josip Fischer na Dunaju je ukradel hotelski služkinji Mariji Drdov 18.000 K, potem pa jo je umoril in razrezal ter dele trupa zakopal v kleti.

— **Zanimiva židovska svatba.** Pred kratkim se je vršila v Pragi v sinagogi v Jeruzalemski ulici židovska svatba, pri kateri so bili obredi češki in tudi petje je bilo češko. V spomin na ta dogodek so postavili v sinagogi ploščo.

— **Količina kruha v Bolgariji.** Posebna komisija s strani bolgarske vlade je določila od 1. septembra količino kruha na 400 gramov za osebo za potrebne in na 350 g za boljše situirane družine. Delavci v mitariziranih podjetjih dobe doklado 200 g kruha na dan.

— **Dobro svet.** Vratislavska »Volks« wacht poroča, da je prinesel neki nemški list nastopni inserat: »Nikakih raztrganih podplatov več. Vse pobliže, ko pošljete 210 marki.« Kdor je poslal ta denar je dobil hektografirani odgovor: »Hodite bos.«

— **Zdravila iz Nemčije.** Z Dunaja poročajo, da bo Nemčija pomagala Avstriji z zdravili, katerih imamo mnogo premalo. Za celo vrsto prekomorskih in južnih drog, katerih ni mogoče več uvoziti, se bodo predlagali dobri nadomestni preparati.

— **Ukraden križ Leopoldovega reda.** Iz Solnograda poročajo, da so poslali po smrti nadškofa Kaltnerja na Dunaj veliki križ Leopoldovega reda. Ko so na Dunaju odprli pošiljatev, ki je bila primerno obtežna z ničevrednimi rečmi, ni bilo velikega križa nikjer.

— **Maševanje praeškega nadbiskupa** na grofa Huyna nad češkimi župniškimi kuharicami. Poroča se, da je znani Velenemec praški nadškof grof Huyn ukazal, da ne sme nobena župniška kuharica od sle naprej nositi klobuka. To je najbrže nemako maševanje nad zavednimi Čehinjami.

— **Prepoved alkohola v Ameriki.** Neki amsterdamski list poroča, da je senat Zedinjenih držav sprejel dodatni predlog k zakonskemu načrtu o izdelovanju živil, ki prepoveduje izdelovanje alkoholnih piiač do demobilizacije armade. Amerikane pije v vojni vedno manj, Evropa pa vedno več, čim dlje traja vojna.

— **Pes vojnega dobičkarja.** »Neues Wiener Tagblatt« prinasa zanimljivo, da dobi vreo krompirja, 50 zajec in 200 K denarja, kdor najde izzubljenega psa »Rollo«. Lastnik psa more biti že dobro založen z živili in pes najbrže živi pri njem prav izborno isti čas, ko reveži padajo lakote na mestni tla.

— **Turčija hoče kupiti ladje od raznih avstrijskih parobrodniških društev.** Parobrodno društvo »Premuda« proda parobrod »Arimatheas« za 6891 reg. ton za 10 milijonov kron. Trvdka »Triptolvič« hoče prodati parobrod »Bythinias« s 3125 reg. tonami za 7 milijonov kron nekemu turškemu parobrodnemu društvu.

— **Dve mladi uslužbenki oproščeni poverjenja.** Na Dunaju sta bili pred poroto oproščeni obtožbe poverjenja dve mladi uslužbenki v tobakarni in loterijski poslovalnici. Svota znaša pri vsaki nad 2000 K. Obe sta skesano priznali svoj čin. Porotniki so zanimali krivdo glede na to, da z majhno plačo, ki sta jo dobivali, nista mogli živeti. Sodnja ju je nato oprostila obtožbe.

— **Kdo je barbar?** V »Fremdwörterbuch« prof. dr. Bödgerja v Lipskem se čita: »Barbar, griechisch barbaros, unsprachlich ein Nichtgriech oder Nichtromer, Ausländer, bei den Deutschen besonders Slawe; roher, grausamer, wilder Mensch. Unmensch« (barbaros, Ne-grak ali Norimljan, tulci, pri Nemcih posebno Slovan, divji, okrutni, surov človek, nečlovek).

— **Rudarski štrajk v Sleziiji.** V premogovnikih avstrijske Sleziije je izbruhnila rudarska stavka, ki se je razširila na vso Sleziijo in na premogovnike severne Moravske. Številno stavkoluhi je doseglo v soboto že 50.000, a še vedno narašča. Vojasvo spravlja delavce s silo v rudnike, na mnogih krajih je prišlo že do krvavih spopadov. Pogajanja za sporazum med delavci in podjetniki so se razbila že v prvem početku.

— **Velikanski požar v Carigradu.** Dne 27. avgusta je v Carigradu v okraju Zelnec nastal požar, ki je vpeleli 500 hiš. Gasilci ter avstrijski in nemški vojaški pridno gase in omejujejo ogenj. Na požoristi je prisel potli sultan. Od tu se je napotil na Visoko porto, kamor že pol stoletja ni stopil noben sultan. Sultan je podaril 1000 funtov gasilcem in vojakom, 1000 funtov pa žrtvam požara.

Gospodarstvo.

— Mestna hranilnica ljubljanska. Pro-met meseca avgusta 1918. 1435 strank je vložilo 2.097.903 K 66 vin. 1437 strank je dvignilo 2.121.425 K 81 vin. Stanje vlog 70 milijonov 174.317 K 16 vin. Število vložnih knjižic 37.077.

— »Ljubljanska kreditna banka«. V mesecu avgustu se je vložilo na vložne knjižice in na tekoči račun 12.958.350 K 53 v. dvignilo pa 10.810.254 kron 10 vin. Stanje vlog koncem avgusta 49.714.131 K 73 v.

— 120.000 K za bika. Neki škotski list poroča, da je bil na živinskem trgu v Chicagu prodan bik angleške čistše durhamske pasme za 4000 funtov šterlingov, to je za 120.000 K. Krave iste pasme se prodajajo do 700 funtov, to je 20.000 K.

— Zvišanje cene sladkorja se pričakuje v mesecu oktobru t. l. Kakor poročajo z Dunaja, se bodo cene sladkorja pri prodaji na debelo znatno povišale. — Detaljne maksimalne cene sladkorja, kakor tudi izdelkov iz njih so se že od včeraj naprej zvišale za 3 vin. pri 1 kg oziroma za 1 vin. pri ½ ali ¼ kg.

— Nova parobrodna družba. Notranje ministristvo je dovolilo filijalki avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Trstu v družbi z odvetnikom dr. Josipom Kozuličem in kapitanom Ivanom Jakobom Vidličem, oba v Malem Lošnju, ustanovitve akcijske družbe »Dampfschiff-fahrts A. G. Perseveranza« s sedežem v Trstu.

— Obnova Goriske. V ministristvu za javna dela na Dunaju se je vsrila včeraj seja, pri kateri so se razpravljala vprašanja o gospodarski obnovi Goriske - Gradišanske. Razgovarjalo se je tudi o tehničnem vodstvu in organizaciji ter se poudarilo potrebo, da se obnova akcija kar najbolj pospeši. Prihodnja seja ministerialne komisije za obnovu Goriske se bo vsrila tekom meseca oktobra v Gorici.

— Za zimo ne bo premoga. Tudi s premogom nazadujemo v Avstriji. Statistika ministristva za javna dela izkazuje v juliju 12 milijonov (—528.551) črnega in 17 milijonov (—1.614.866) meterskih stotov rjavega premoga. Prvo polovico leta je znašala produkcija 85,8 milijonov (—95 milj.) črnega in 120,3 milijonov (—26 milj.) meterskih stotov rjavega premoga. Torej je nazadovanja produkcija premoga za več kot 12 milijonov meterskih stotov.

— Ruski državni papirji. Pri mirovnih pogajanjih med Avstro - Ogrsko in Rusijo so se dogovorili, da se zedinijo glede ureditve obojestranskih državnih obveznosti. Da se že sedaj ugovori, katera ruska državna posojila, državno garantirane železniške obligacije in drugi državni garantirani vrednostni papirji se nahajajo v avstrijskih rokah, se je uvelo, da se vsi ti papirji premijijo s posebno štampiljko. Avstrijski lastniki ruskih državnih posojil, državno garantiranih železniških obligacij in drugih vrednostnih papirjev z garancijo ruske države se s tem opozarjajo, naj jih oddajo v to svrhu do 14. septembra 1918. pri kaki podružnici Avstro - Ogrske banke. Obenem se mora navesti državljanstvo. Dopolnjava se sledi komadi: 1. ki so bili pravčasno naznanjeni na podlagi navedbe z dne 14. decembra 1916. drž. zak. št. 439; 2. ki sicer niso bili naznanjeni, pri katerih se pa verodostojno dokaže, da so bili že pred 3. marcem 1918. last avstrijskih državljanov ali takih pravnih oseb in družb, ki imajo sedež v Avstriji. Tozadevni vlogi se mora pridati natančen seznam števil, kateri naj se sestavi za vsako vrsto vrednostnih papirjev posebej. V kolikor se ti komadi takoj pri vlaganju ne odstopajo, ostanejo pri bančnem zavodu Avstro-Ogrske

banke in se bodo kasneje izročili vlagatelju. Pri vlaganju morajo vlagatelji pisмено izjaviti, so-li in kje da so pri-glašeni papirji na podlagi odredbe od 14. decembra 1916. drž. zak. št. 412. in od 31. oktobra 1917. drž. zak. št. 489. Banni zavodi Avstro - Ogrske banke smejo zahtevati priložitev pismenega zagotovila, da so bili oddani vrednostni papirji dne 3. marca 1918. resnično last vlagatelja.

— Ladjedelstvo. Iz Washingtona poročajo, da so zgradili na ladjedelnicah Zedinjenih držav Severne Amerike meseca avgusta t. l. za 340.000 ton novih trgovskih ladij. Zgradili so 86 ladij, tako da ima vsaka povprečno 3000 ton, to so ladije, ki se delajo po enotnem tipu. Le na ta način je bilo Ameriki mogoče spraviti ladjedelstvo na to višino. Pred vojno se je zgradilo tam komaj 10.000 ton na mesec. Sedaj pa so se ladjedelnice tako razširile, da morejo oddati pomorski trgovini vsak mesec povprečno 400.000 ton. Meseca julija t. l. so zgradile ni manj kakor za 632.000 ton novih trgovskih ladij. Tekom enega leta pa bo dovršila Amerika nekaj čez 4 milije ton. Pred vojno se je na celim svetu zgradilo novih ladij povprečno za 35 milij. ton na leto. Sedaj pa producira Amerika več kakor poprej cel svet. Tudi Anglija je skoro podvojila svoje ladjedelnice. Sedaj producira sicer nekaj manj trgovskih ladij, kakor pred vojno in to radi tega, ker se izdelujejo večina vojne ladije. Po vojni pa, ko bo izdelovanje vojnih ladij popolnoma ponehalo, bo Anglija skoro podvojila to-nazno novih ladij. Pred vojno jih je producira-la za 15 milij. ton, po vojni pa jih bo mogla oddati trgovski mornarici približno za 25 milij. ton. Opominiti bi bilo, da je tudi Japanska povečala svoje ladjedelnice in sicer da jih je podvojila. — Iz Hamburga poročajo, da so skoro vse nemške ladjedel-nice povečale svoj kapital ter da se grade nove velike ladjedelnice. Veliko železarsko podjetje »Gelsenkirchen« se je tudi obrnilo tej industriji. Nemška vlada podpira to gibanje, da bi nadomestila to-nazno, ki jo je izgubila tekom vojne. — Treba pa je računati z možnostjo, da nastane v kratki dobi po vojni nadprodu. ladij, vsled česar bodo padli pomorski transportni tarifi in tudi dobiček paroplovnih družb.

— Industrija v vojni. K zadnjim bojem na francoski fronti piše dunaj-ska »Arbeiter Zeitung«: Pochova stra-tegija ni dosegla nikjer svojega prave-ga namena. Nikjer se ni posrečilo obkolenje nemških oddelkov. Tem jas-neje pa se je pokazala premoč ententi-nih tehničnih virov sredstev. Posebno odločilna je bila ogromna uporaba naj-novejšega napadalnega sredstva »tan-kov«. Tank, in ne Fochove strategične zmoglosti, vzdržujejo premikovalno vojsko in omogočajo zavzemikom pri-dobitev novega ozemlja. Ogromno šte-vilo oklopnih vozov pa ni samo slučaj-na posledica tehnične nadmoči ententi-nih držav, temveč je treba vpoštovati splošno industrijsko zmoglost. Ko se je 1. 1914. začela vojna so imeli Nemci pred svojimi sovražniki izredno veliko prednost v tem, da so imeli samo oni težko artilerijo. Toda kako hitro je bila ta razlika izravnana, ko so začele izdelavati težke topove ne samo fran-coske in angleške, ampak tudi ameri-kanke tovarne! Isto sliko smo videli pozneje v izdelavanju municije in opa-zujemo v zadnjem letu v izdelavanju zračnih letal, v katerem sovražniki Nemčijo daleč nadkričujejo. Tragična usoda nemškega naroda je, da je nave-zan nase ne le v vojaških stvarih, ampak da mora njegova industrija sama izvrševati nalogo, ki jo vrše 3 naina-prednejše industrijske države Ameri-ka, Anglija in Francija. Te razpolaga-je z neomejenimi surovinami. dočim ne morejo dati Nemčiji njeni zavezni-ki niti vojaštva niti sirovin. Nasprotno so celo sami navezani na vojaško in na industrijsko pomoč iz Nemčije. To ustvarja tako neenako razmerje med obema nasprotnikoma, kakor ga dose-ga ne pozna zgodovina.

— Odškodnina za vojne škodo. Dr-žavni zakonik od 31. avgusta 1918 ob-javlja postavbo o odškodnini za dajate v vojaške namene oziroma za škodo, ki so nastale vsled vojne. Ta zakon spo-polnjuje določbe postavbe od 26. decem-bra 1913 o vojnih dajatah. Novi zakon priznava pravico do odškodnine v sle-dečih slučajih: 1. ako so se uničile vsled vojaških ukrepov transportna sredstva ali druge premičnine; 2. ako je vojaška oblast vporabljala ne-premičnine, jih poškodovala ali uničila, vendar samo v slučaju, da se ni zgodila poškodba oziroma uničenje vsled obstrlejevanja ali drugih bojnih akcij in 3. ako je vojna oblast ali po-nje naročilo kaka druga oblast odte-gnila kak predmet lastniku oziroma po-sestniku in ako je prišel ta predmet na ta način v sovražnikove roke. — Zakon pooblašča vlado, da dovoli poškodovancem predumje se predno se uradno določi visokost škode.

— Letina sladkorne pese kaže le-tos prav dobro. S sladkorno peso je si-ker obdelanega samo nekaj več kakor polovico areala v primeri s predvojni-ko dobo, pridelek na posameznem hek-tarju pa obeta, da bo jako dober, tako bo imela na rapalogo avstrijska sla-dkorna industrija približno tri četrtine sladkorne pese one množine, kakor pred vojno.

— Koncesija za akcijska podjetja na Ogrskem. Iz Budimpešte poročajo, da na-merava ogrska vlada izdati naredbu, gla-som katere bodo morala akcijska podjetja, ki bodo hotela povišati svoj delniški ka-pital, dobiti tozadevno dovoljenje od vlade. Govori se tudi, da se bo tudi za ustanovitev akcijskih družb uvedla konces-i-ja, tako, kakor je v Avstriji. Ogrska vlada hoče na ta način preprečiti, da bi nastala podjetja, ki so ji neljuba, v prvi vrsti se-veda nemadžarska. — Značilno za ogrske razmere je dejstvo, da je mnogo budim-peščanskih podjetij, ko so izvedla po svojih zaupnikih o tem tajnem sklepu ogrske vlade, povečalo svoj akcijski kapital. Dne 31. avgusta 1918 so povišali budimpeščan-ski denarni zavodi akcijski kapital nič manj kakor za 1171 milijonov kron.

— Vinska letina po slovenskih vino-rodnih krajih ne obeta kaj posebnega. Sko-ro vsakdanje deževje pospešuje razne bo-lezni, peronosporo in oidji, uničuje na-de našega vinogradnika glede množine, pa tudi glede kakovosti. V mnogih krajih na Sta-jerskem in Dolenjskem niti dozorelo ne bo grozdje, zato pa bo letošnji pridelek mno-go slabši glede kakovosti nego lamski. Upi, katere so gojili naši vinščiaki še pred tremi meseci, so splavali po vodi. Cena lamskega izbornega vina vsled tega neustrešno rase. Tudi za novi most od stiskalnice ponujajo razni kupci že danes neverjetno visoke cene. Na Gorškem se grozdje že naprej nakupuje ter se plačuje po 10 kron kilo-gram in še višje, potem si lahko že vsak naprej izračuna, kako drag bo letošnji vinski pridelek. Veliko vinščiakov letošnji jesen niti v prodaj ne bo postavilo svozega vina, ker bodo pričakovali še višjih cen, zlasti ker pri lamskem pridelku so se vedno cene višale. Mnogi vinščiaki se kesa, ker je lams-ko jesen preždaljo prodal svoje vino po 3 krone, ko pa sedaj vidi, da njegovi so-seđe še slabše vino prodajajo po 10—12 K. Ravnanje vinskih cen za letošnji vinski pridelek ni pričakovati.

Darila.

Darilo. Neimenovan dohotnik po-klonil je za mestne ubožce vnovič zne-sek 237 K 50 v.

Mesto venca umrlemu gospodu Le-opoldu Petras, je darovala družina Fabjan iz Ljubljane za slovenske osle-pele vojake 20 K.

Kmetisa posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani je darovala za na-kup učil tukašnim revnim učencem 30 K. Prisrčna hvala! Solsko vodstvo Drenov grič.

Dar za goriske begunce. Gospod Artur Lokar, c. kr. notar v Ajdovšini, je daroval za ponovno 50 K za goriske begunce, in sicer iz neke kazenske po-ravnave.

Za stradalajoče jugoslovanske otro-ke se je v Zagorju ob Savi, v Kotrede-žu in na Lokah nabralo 1005 K 28 v, ka-tera vsota se je odposlala na »Prvo Hr-vatsko štedionico« v Zagrebu. Prisrčna hvala vsem nabiralcem in plemenitim darovalcem!

Darilo. Pisarna odvetnika dr. Fr. Tominaška izročila je mestnemu ma-gistru iz kazenske poravnave Sturm-Derenda za vdove in sirote ljublj-an-skih trgovskih nastavlencev slovenske narodnosti, službujočih pri pešpolku »Cesarjevič« št. 17., znesek 100 K.

Ksaverij. Ciril - Metodova podruž-nica Ksaverij - Ljubno je poslala C. M. D. v Ljubljani znesek 128 K. Imenova-na svota je članarina članov imenova-ne podružnice iz Ksaverija in dar gosp. Franca Kolenca, veleposelnika v Juvanjem, kateri je daroval poleg članarine za 7 udov svoje družnice še poseben dar 50 K. Slovenci posne-majmo!

Za slovensko solo v Mariboru so darovali: Janko Pelc, posestnik v Po-licah, nabral na gostiji Jakoba Nedok z gospodično Roziko Hamer dne 19. av-gusta 1918 K 20, upravnistvo Slov. Na-roda K 12, Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, nabralo na veliki skup-ščini dne 18. avgusta 1918 K 33, uprav-nistvo »Slovenca« za g. Henrika Lasič v imenu goških dijakov in dijakinj, na-brano na veselici v Gocah K 395, Janko Korže, učitelj v Braslovčah, nabral na-mesto venca na krsto gđ. Angele Zdol-šek, učiteljice v Orhivasi K 67, dr. San-dor Hrašovec v Celju, nabralo na nje-govi poroki dne 24. avgusta K 50, Maks Stefanciosa, Stojno solo pri Rogatecu, nabral med brati K 2650, Danuška Pla-huta v Ljubljani, nabrali otroci Götzl, Martinec, Plahuta, Jančar, Pristov, Ko-rencan in Hribar pri prireditvi domače veselice K 48, Julka Rajh, Sv. Urban pri Ptuj, nabralo v veselici družbi v kleti g. Hauptmanna v Dolici K 10, Jo-sip Golob, učitelj v Vuzenici, nabral v veselici družbi pri »Tetki« v Vuzenici K 40, upravn. Slov. Naroda K 60, vas St. Vid na Dolenjskem 240 ter gorški begunci K 100 (oba zneska po č. g. dr. Antonu Korošec), ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Ormožu, delni prebitek tombole, prirejene 15. av-gusta 1918 v proslavo rojstnega dne presvitl. cesarja K 200, gđ. Marija Je-šovnik nabrala v Braslovčah K 460 in sicer so prispevali č. g. J. Hribernik K 50, J. Bohak K 10, Alb. Slavec K 10, Jois Pauer K 50, Mar. Pauer K 19, Karl Marschitz K 10, Marija Marschitz K 10, Viktor Rössner K 5, Anica Niefergal K 5, Anton Plaskan K 10, Anton Kar-nič K 6, Albina Zotter K 10, Janez Lončar K 2, Ivan Krefl K 6, Dom. Vovšek K 10, Ferdo Ludvig K 2, Vinko Rojnik K 4, Lovro Plaskan K 10, Liza Plaskan K 2, Marija Hribernik K 15, Ana Sluza K 6, Marija Robida K 4, He-lena Kukenberg K 10, Jernej Kuken-berg K 10, Pavla Schuster K 5, Fran Korun K 1, J. Krašovec K 5, A. B. K 5, Vinko Brišnik K 6, Jozef Mežner K 2, Ančka Cene K 6, K. P. K 2, Povodnik K 2, Fr. Lokan K 3, M. Slavec K 2, Kat. Smajs K 3, M. Zajc K 2, Neža Kodre K 6, Anton Brinovec K 1, Karl Pret-ner K 10, Pavla Peršuh K 6, Mar. Je-šovnik K 10, Zof. Sketa K 5, N. Počej K 6, Lev Rataj K 5, diletantje igre »Vnučinja čarovnice« K 10, po sto-tniku Slavkoti Novak v Belgradu-Top-čider Ivana dr. Tatičeva K 100, Sofka Pastmac K 20, profesor Nikola Polo-vnia K 10, zbirka gđ. Marjance Požar v Vojniku pri Celju K 230, J. Koropec v Sošanju, nabrala gđ. Grebenšeko-va, Klemenčičeva, Storoja in Volkova za prodane sopke o priliki koncerta »Čeljskega pevskega društva« v So-šanju dne 4. avgusta K 200, Maks Ašič, kaplan v St. Petru K 50, J. Blažon.

davčni upravitelj v Celju, nabral na zori Urški pri Slov. gradu dne 25. av-gusta v veselici družbi celjskih, slo-venjegraških, soštanjskih ter maribor-skih Slovencev in Slovenk K 61, Ivan Klemenčič v Moškanjcih K 10, Slivniška Marijina družba K 100, Micka Majcen, Vičanski vrh, K 50, Vinko Potočnik v Loki nad Framom K 8, Josip Zabker, sprevodnik in posestnik v Karčovinii mesto venca na krsto Iv. Susteršič K 20, neimenov. v Počihovi K 10, Slo-venski pevci in pevke pri sv. Barbari po gđ. Kranjc K 116, Simon Mlač, četovodja v Talerhofu K 350, Josip Sigl, župnik v Trbnjah K 50, Središki diletantje K 250, Ludovik Petek v Celju K 3144, Alojzij Musi, kaplan na Bizelskem K 50, nabralo v družbi Klun-Arko, Ribnica (Dolenjsko) K 100, Jurij Bezensek, župnik v Cadramu, dar novoporočencev Ludovika in Fran-ce Sevrsek K 20, upravnistvo Slov. Naroda K 11850. — Prispevke je pošiljati na naslov moške podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Mariboru (blazajnik Franc Pišek, Narodni dom).

Solski odsek.

Upravnistvu našega lista so poslali:

Za »Ciril - Metodovo družbo«: Neimenovani < iz Slapa ob Idriji 20 K, nabralo ob priliki obhajanja poroke Gašperja in Pepce Bizjak, poročnik Karel Sovre 30 K, nabral med slov. častniki 87. pp. na bojišču, Franc Lo-gar iz Velenja 45 K, nabrali vpr zori-telji mladinske igre — iskreno hvalo vsem darovalcem in ge. Prevec za prostovoljno odstopitev prostora, žive-la mlada jugoslovanska srca, prosto-voljnogasilno društvo v Trbovljah 50 kron, kot del čistega dobička društvene Vidmar iz Ljubljane 20 K in František Vadmar iz Ljubljane 20 K in František Sustr iz bojišča 6 K. Skupaj 181 K.

Za »politične preganjance«: »Ne-imenovani« iz Slapa ob Idriji 20 K in prostovoljno gasilno društvo v Trbov-ljah 40 K 85 v, kot del čistega dobička društvene veselice dne 25. avgusta t. l. Skupaj 60 K 85 v.

Za »slovensko solo Sv. Vida v Tr-stu«: »Neimenovani« iz Slapa ob Idri-ji 15 K, Ivo Bakovnik, c. kr. notar iz Metlike 25 K, iz kazenske poravnave Svaigar ca. Rakar M. 198/18, plačal slednji in Ivo Bakovnik, c. kr. notar iz Metlike 25 K, iz kazenske poravnave Kršćine ca. Carjanec U 194/18, plačala slednja. Skupaj 65 K.

Za »naše sree«: »Neimenovani« iz Slapa ob Idriji 15 K in Rudolf Korde-lič iz Ljubljane 10 K, najdenina. Sku-paj 25 K.

Za »slovenske vojne invalide«: Anton Volek, uradnik ljubljanske kre-ditne banke iz Sarajeva 30 K, zbrali 4 tovariši »prigodom proslave imen-danac«.

Za »slovensko solo v Mariboru«: Prostovoljno gasilno društvo v Trbov-ljah 100 K, kot del čistega dobička dru-štvene veselice dne 25. avgusta t. l.

Za »oslepele slovenske vojake v Odilnheimu v Gradcu«: Prostovoljno gasilno društvo v Trbovljah 50 K, kot del čistega dobička društvene veselice dne 25. avgusta t. l.

Za »dijaško podporno društvo — Domovina — v Ljubljani«: Prostovolj-no gasilno društvo v Trbovljah 50 K, kot del čistega dobička društvene vese-lice dne 25. avgusta t. l.

Za »dijaško podporno društvo — Radogaj«: Prostovoljno gasilno društvo v Trbovljah 50 K, kot del čistega do-bička društvene veselice dne 25. avgu-sta t. l.

Za »gladno slovensko, hrvatsko in srbsko deoco«: Volkova miza v Ljublja-ni 15 K.

Srčna hvala!

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar,

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Tužnim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš iskreno ljubljani, nepo-zabni soprog, ozi. oče, brat, stric in svak, gospod

Andrej Kregar,

vojak c. in kr. železniškega polka

dne 30. avgusta 1918 ob pol 9. uri zvečer v 45. letu svoje sta-rosti na Ruskem Poljskem nagle smrti preminul in bil dne 1. septembra na vojaškem pokopališču Jedrzejow pokopan.

Priporočamo ga v blag spomin. 4711-

Šentvid nad Ljubljano, dne 7. septembra 1918.

Franja Kregar roj. Mrhar, sopoga. — Stanko, sinček. — Josip in Matija, brata. — Marija, Franjo, Ivanka omož. Strukelj in Doroteja, sestre.

Zahvala.

Vsem, ki so spremili našega dobrega očeta, sta-rega očeta in tasta, gospoda

Jakoba Kopača

na njegovi zadnji poti ali nam stali v težkih trenutkih na strani, vsem darovateljem cvetja bodi izrečena tem potom naša najiskrenejša zahvala. 4716

Št. Janež na Dol., 7. septembra 1918.

Rodbini Bercé-Kopač.

Trgovski sodrnik,

specerist, išče službe. — Kdo, pove upravnistvo »Sloven. Naroda«. — 4693

Proda se dobro ohranjeno fino

moško kolo

s staro pnevmatiko. — Poizve se pri upravnistvu »Sloven. Naroda«. — 4703

Išče se opremljeno

STANOVANJE

s kuhinjo; 1—2 sobi. Ponudbe na upr. »Slov. Nar.« pod »št. 1000/4635«.

Mrežasta postelja,

lesena, in visalna miza na prodaj. — Woleba, Križevniška ul. 6. — 4719

Zanesljiva, pridna

postrežnica

se išče za popoldneve in večere. Kle-pove uprav. »Slov. Naroda«. — 4725

RAZGLEDNICE

umetniške in pokrajinske

se dobe v veliki izbiri v

»Narodni knjigarni«

Prešernova ul. 7.

Prešernova ul. 7.

Prešernova ul. 7.

Prešernova ul. 7.

Prešernova ul. 7.

Prešernova ul. 7.

Prešernova ul. 7.

Prešernova ul. 7.

Prešernova ul. 7.

Prešernova ul. 7.

DIJAK

se sprejme na hrano in stanova-nje proti plačilu deloma v živilih. — Kje, pove uprav. »Slov. Nar.« — 4717

Prodaj pelikan (Eisvogel)

garanturo v dobrem stanju. Ogleda se lahko na Karlo. Ški cesti št. 11, 1. nadstropje. 4708

Postrežnica

se išče. — 30 K plače. — Woleba, Križevniška ulica št. 6. — 4718

Objava.

Ker se mi je vsled izposojevanja knjig iz moje knjižnice izgubilo že nad 50 deloma nenadomestljivih knjig, pri-moran sem neljubo, ustaviti vsako na-daljnje izposojevanje. Ob jednem pro-sim, da se mi blagovolijo vrniti še vse izposojene knjige. 4732

V Senožčah, dne 5. sept. 1918.

Anton Novak,

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

c. kr. sodni nadoficijal.

Zahvala.

Vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znan-cem najsrčnejša zahvala za spremstvo in krasno cvetje na zadnji poti našega nepozabnega očeta.

Osobito se pa zahvaljujemo velečenjeni rodbini Škriovi.

4728

Rodbina Juran.

NE ZAMETUJTE DENARJA!

Ne kvarite oblek z raznimi vojnimi barvami!

Nudim Vam edino zajamčeno dobro, trpežno in blagu neškodljivo barvo za obleke »Internacional« iz najstarejše in največje tovarne za barve.

Na stotine priznalnih pisem vsakemu na razpolago.

Razpošiljam samo 1. vrste v sledečih barvah: črna, modra,

